

ETELÄ-SAVON
MAAKUNTALIITTO

Etelä-Savon
Maakuntaohjelman (2007-2010)
Toteuttamissuunnitelma 2010-2011

**ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN (2007-2010)
TOTEUTTAMISSUUNNITELMA VUOSILLE 2010-2011**

ETELÄ-SAVON MAAKUNTALIITON JULKAISU 99:2009

**ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN (2007-2010)
TOTEUTTAMISSUUNNITELMA VUOSILLE 2010-2011**

Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 99:2009
Teroprint

Kansikuva: Mikkelin toriparkin työmaa , *Etelä-Savon maakuntaliitto*

Painosmäärä 250 kpl
Mikkeli 2009

Etelä-Savon maakuntaliitto
Hallituskatu 3 A 50100 MIKKELI
puh. 015-321 130 email: kirjaamo@esavo.fi faksi 015-321 1359

ISBN 978-952-5093-80-3
ISSN 1455-2930

SISÄLLYS

	sivu
1. JOHDANTO	1
1.1 Totsu on maakunnan budjettiesitys	1
1.2 Valmisteluprosessi	1
2. MAAKUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET	2
2.1 Maakunnan kehitys ja tavoitteet	2
2.2 Keskeisimpien toimenpiteiden toteutuminen	4
2.3 Edellisen toteuttamissuunnitelman toteutuminen toimintalinjoittain	4
2.4 Toteuttamissuunnitelman vaikuttavuus	5
3. MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2010-2011	8
3.1 Toimintastrategia	8
3.2 TL 1 Ihmiset - hyvinvointi - palvelut	9
3.3 TL2 Osaaminen - innovaatiot - teknologia	10
3.4 TL3 Yritystoiminta - tuotanto - työelämä	11
3.5 TL4 Infrastrukturi	13
3.6 Toimenpiteiden kohdentuminen ja erityisohjelmat	14
3.7 Toimenpiteiden vaikutukset	15
4. TOTEUTTAMINEN HALLINNONALOITTAIN	16
4.1 Opetusministeriön hallinnonala	16
4.2 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	18
4.3 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	19
4.4 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	21
4.5 Ympäristöministeriön hallinnonala	22
5. RAHOITUSTAULUKOT	23
LIITE 1 Maakunnan yhteistyöasiakirja 2010	
LIITE 2 Yhteenveto toimintasuunnitelman arvioiduista vaikutuksista	

1. Johdanto

1.1 Totsu on maakunnan budjettiesitys

Maakuntaohjelman vuosittaista toteuttamissuunnitelmaa (TOTSU) on laadittu vuodesta 2003 alkaen. Toteuttamissuunnitelmassa sovitaan keskeisistä toimenpiteistä ja hankkeista sekä rahoituksen tavoitetasosta vuosille 2010–2011. Toteuttamissuunnitelma on maakunnan esitys valtion tulo- ja menoarvion laadintaan ja sen alueellisen kohdentamiseen. Osana totsua valmistellaan maakunnan yhteistyöasiakirja (MYAK). Toteuttamissuunnitelma nähdään alueella eri tahoja yhteiseen kehittämistyöhön sitouttavana ja toimintaa suuntaavana prosessina.

Ensimmäistä kertaa maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat laaditaan samaan aikaan ja yhteen sovittaen valtion aluehallinnon strategisten tulossopimusesitysten kanssa. Strategiset tulossopimusesitykset perustuvat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yhteiseen strategia-asiakirjaan sekä maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin. Ministeriöt (TEM, LVM, SM, MMM, YM, OPM), Tekes, Maaseutuvirasto ja Tiehallinto ovat yhteistyössä valmistelleet aluehallinnolle ohjeet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisten tulossopimusesitysten ja maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmien laatimiseksi vuosille 2010–2011. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisten tulossopimusesitysten laadinnasta vastaavat nykyiset alueviranomaiset ja valmistelun koordinoinnista ELY-keskusten alueelliset muutosryhmät. Valmistelu tehdään alueviranomaisten ja maakunnan liiton yhteistyönä, jossa yhtenä tavoitteena on toimintojen yksinkertaistaminen ja yhteensovitus.

1.2 Valmisteluprosessi

Toteuttamissuunnitelman sisältö rakenne ja -painotukset ovat muotoutuneet maakuntaohjelman laadinnan yhteydessä vuonna 2006. Toimenpiteiden osalta niitä on täsmennetty ja saatettu ajan tasalle keväällä 2009 hyväksytyin 'Uusiutuva Etelä-Savo' –strategiain painotuksilla sekä ensi vuoden alussa aloittavien Etelä-Savon ja Pohjois-Savon ELYjen strategisten tulossopimusten esityksillä. Voimassa olevan maakuntaohjelman viimeinen vuosi on 2010 ja uuden maakuntaohjelman 2011–2014 laadinta on jo käynnistynyt. Maakuntaohjelman toteutusta tukevat seutujen elinkeinostrategiat, alueelliset erityisohjelmat ja niiden tavoitteet ovat hyvin linjassa maakuntaohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Toteuttamissuunnitelman valmistelu käynnistyi keväällä seutujen työvaliokuntien kuulemisella, mutta varsinaiset sisällöt kirjoitettiin elokuussa, jolloin ohjeistus oli saatu käyttöön. Vuosien 2010–2011 toimenpide-esityksissä, painotuksissa ja resurssien kohdentumisessa näkyy taantuman vaikutus. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö, jossa on edustettuina kaikki toteuttamissuunnitelman laadintaan osallistuvat viranomaiset, on käsitellyt kokouksissaan kyseistä suunnitelmaa. Totsun sisällöistä on keskusteltu seutukuntien ja muiden sidosryhmien kanssa eri yhteyksissä. Syyskuun 21. päivänä maakuntahallitus hyväksyi totsuluonnoksen ja käsiteli Etelä-Savon ELYn strategisen tulossopimusehdotuksen ja liikennevastualueen osalta Pohjois-Savon ELYn strategisen tulossopimusehdotuksen, ja ne vietiin sen jälkeen maakunnan yhteistyöryhmän käsiteltäviin. MYR käsiteli totsuluonnoksen ja strategiaehdotukset sekä hyväksyi MYAKin 22. syyskuuta pidetyssä kokouksessa. Hyväksytty toteuttamissuunnitelma lähetettiin Työ- ja elinkeinoministeriöön määräaikaan 30. syyskuuta mennessä.

2. Maakunnan kehitysnäkymät ja tavoitteet

2.1 Maakunnan kehitys ja tavoitteet

Vuonna 2008 alkanut talouden taantuma on kääntänyt 2000-luvun vakaata kehitystä. Käänteeseen kaikista vaikutuksista ei kuitenkaan vielä ole olemassa numeerotietoja. Taantumalla on Etelä-Savossa ollut myös myönteisiä vaikutuksia.

Väestö vähenee maakunnassa edelleen, mutta vuoden 2009 alkupuolella muuttoliike oli enää vain hieman negatiivinen. Ikääntymisen vuoksi luonnollinen väestömuutos (syntyneet ja kuolleet) vähentää väkeä entistä nopeammin. Muuttoliikkeen tasaantuminen talouden taantumien seurauksena hillitsee väestön vähenemistä, mutta ei riitä kääntämään väkilukua kasvuun.

Työttömyys on maakunnassa 2000-luvulla vuoteen 2008 saakka alentunut, mihin on vaikuttanut myös poismuutto. TE-keskuksen keräämien kuukausitietojen mukaan työttömyys alkoi viime vuoden lopussa kasvaa. Työttömyysaste oli vuoden 2009 alkupuolella noin 11,5 % eli pari prosenttiyksikköä koko maan lukuja suurempi. Etelä-Savossa ei ole varsinaisesti koettu suuria yksittäisten tuotantolaitosten sulkemisia, mutta teollisilla yrityksillä on ollut ja on parhaillaankin merkittäviä tuotannon supistuksia ja niistä johtuvia henkilökunnan irtosanomisia ja lomautuksia pääosin puu- ja metalliteollisuudessa. Taantumien vuoksi työttömyys tuskin laskee merkittävästi ainakaan vielä vuonna 2010. Mikäli maan talous pääsee nousuun ensi vuonna ja täyteen vauhtiin vuonna 2011, on vuonna 2011 odotettavissa nousua myös Etelä-Savossa. Yleensä talouden muutokset vaikuttavat maakuntaan hitaammin kuin koko maan kehitykseen.

Työllisyysaste on kasvanut 2000-luvulla ja vuonna 2008 se nousi jo 64,8 %:iin. Vaikka työurat ovat pidentyneet, on taloustaantumien aikana kuitenkin odotettavissa työllisyysasteen laskua työttömyyden lisääntyessä. Työvoimatutkimuksen mukaan Etelä-Savon työllisten määrä laski 3 000 hengellä vuoden 2008 toisesta neljänneksestä seuraavan vuoden toiseen neljännekseen. Työttömyyden nousua vuosina 2010-11 alentaa voimakkaasti lisääntyvä eläköityminen.

2000-luvun alun melko suotuisa työpaikkakehitys – josta viimeisimmät tilastotiedot ovat vuodelta 2006 – lienee taittunut laskuksi jo vuonna 2007 ja viimeistään seuraavana vuonna. Taloudellinen huoltosuhte on parantunut, mutta sekä työttömyyden kasvun että suurten ikäluokkien eläköitymisen vuoksi myös sen kehitys kääntyy huonommaksi.

Etelä-Savossa koulutustaso on edelleen maan alhaisimpia, joten koulutuksen rooli on alueen kehityksen kannalta keskeinen. Koulutus ja tutkimus tulisivat nähdä instrumentteina, jotka tuottavat osaamista elinkeinoelämän ja alueen tarpeisiin.

Maakunnan tuotannon määrä on vuosina 2000-2007 käyvin hinnoin mitattuna kasvanut 36,7 % eli yllättäen jopa hieman nopeammin kuin koko maan tuotanto. Vuonna 2007 tuotannon määrä vielä kasvoi huomattavasti. Toimialoista voimakkaimmin kasvoivat metalliteollisuus sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Taantumien jälkeen tuotanto pääsee maakunnassa nousuun hieman jäljessä koko maan noususta.

Etelä-Savon BKT/asukas oli 89 % koko EU:n keskitasosta vuonna 2007. Tilanne on Etelä-Savossa kohentunut, sillä vuonna 2000 vastaava lukema oli 83,6 %. Koko Suomen tasosta Etelä-Savon BKT/asukas oli 76,9 % vuonna 2007 (käyvin hinnoin). Vuoden 2000 hinnoin vastaava luku oli vain 69,6 %.

Yritysten toimipaikkamäärä on lisääntynyt jonkin verran hitaammin kuin koko maassa. Vuoden 2007 korkeat luvut aiheutuvat kuitenkin tilastointiperusteiden muutoksesta ja todellinen muutos oli silloin noin kolme prosenttia. Yritysten liikevaihdon kehitys on ollut myönteinen viime vuosina, mutta vuonna 2008 nousu hidastui kahdesta edellisestä vuodesta. Yritysten liikevaihdon kasvu jäi viime vuonna 3,9 prosenttiin kun se koko maassa ylsi selvästi (6,6 prosenttia) korkeammalle tasolle. Alkanut taantuma kuvastuneen jo näissä viime vuoden luvuissa.

Etelä-Savon strategian keskeisenä tavoitteena on väestökehityksen kääntäminen muuttovoittoiseksi.

Etelä-Savon kehitys ja tavoitteet

	väkiluku	luonnoll. väestönmuutos.	kokonais- nettomuutto	työllisyys- aste	työttömyys- aste ¹⁾	työpaikat	taloudell. huoltosuhte
2000	165 725	-534	-870	61,2	13,8	59 557	1,69
2001	164 471	-463	-801	61,0	12,5	59 860	1,66
2002	163 276	-547	-654	61,1	11,3	60 012	1,64
2003	162 296	-577	-371	63,0	9,4	60 206	1,62
2004	161 381	-576	-320	64,0	10,8	59 643	1,63
2005	160 507	-653	-231	63,0	10,1	58 936	1,64
2006	159 492	-646	-373	62,7	11,5	59 919	1,57
2007	157 862	-635	-968	64,3	8,7	**	1,53
2008	156 632	-739	-514*	64,8	7,9	**	**
2010	154 714	-850	-100	61,2	11,5	56 000	1,69
2011	153 874	-790	- 50	63,0	10,0	55 900	1,66
	tuotannon kasvu ²⁾	arvonlisäys / asukas (EU27=100)	liikevaihdon muutos, %	yriytysten (toimip.) lkm.	yriytysten (toimip.) lkm, 2000=100	tutkinnon suoritt. osuus ⁵⁾	korkea-ast. tutk. suoritt. osuus ²⁾
2000	100,0	83,6	3,9	7 554	100,0	54,8	18,2
2001	103,9	81,9	3,6	7 642	101,2	55,5	18,5
2002	108,9	83,8	2,4	7 655	101,3	56,4	19,0
2003	110,8	83,2	5,0	7 680	101,7	57,3	19,4
2004	116,0	86,8	7,8	7 770	102,9	58,2	19,8
2005	119,4	85,7	3,3	7 801	103,3	59,0	20,1
2006	123,9	85,0	7,7	8 194	108,5	59,8	20,5
2007	136,7*	89,0*	6,1	10 396 ³⁾	111,6 ⁴⁾	60,6	20,9
2008	**	**	3,9	**	**	**	**
2010	134,0	90,5	6,0	10 710	115,8 ⁴⁾	63,3	22,3
2011	141,0	90,0	7,0	10 840	117,6 ⁴⁾	64,2	22,8

*= ennakkotieto

**= tieto ei ole saatavissa

¹⁾ työvoimatutkimuksen mukaan

²⁾ BKT käyvin hinnoin, indeksi

³⁾ luokitteluperusteet muuttuneet edellisestä vuodesta

⁴⁾ arvioitu vanhoilla luokittelu-perusteilla

⁵⁾ % 15 vuotta täyttäneistä

2.2 Keskeisimpien toimenpiteiden toteutuminen

Keskeisimmät maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2009–2010 valtionkin toimenpiteitä edellyttäneet asiakokonaisuudet liittyivät osaamisen vahvistamiseen, palvelurakenteen uudistamiseen ja liikenneyhteyksien parantamiseen.

Maakunnassa on viime vuosina panostettu **osaamisen**, erityisesti korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja innovaatiotekniikan, **vahvistamisessa** ja sen kytkemisessä elinkeinoelämään. Maakunnan avainklustereiden ympärille on luotu ja vahvistettu osaamiskeskittymiä maakunnan kaupunkikeskuksiin. Uutta teknologia-osaamista ja sen edellyttämää yhteistyöympäristöä ja infraa on koottu erityisesti ammattikorkeakoulun toimintaympäristöön. Mikkelissä toimintaympäristönä on ammattikorkeakoulu yhdessä Mikkelin yliopistokeskuksessa toimivien Lappeenrannan teknillisen yliopiston, Kuopion yliopiston, Helsingin yliopiston ja Helsingin kaupunkorkeakoulun kanssa, Savonlinnassa Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Joensuun yliopisto ja Mikkelin ammattikorkeakoulu, ja Pieksämäellä DIAK Itä, Kuopion yliopisto ja Mikkelin ammattikorkeakoulu. Toisen asteen koulutuksen yhteistyö on edelleen tiivistynyt yhteisesti laaditun strategian sekä strategiaa toteuttavan toimenpideohjelman ja sitä toteuttavien hankkeiden myötä.

Julkisen palvelurakenteen uudistamisessa Paras-hanke on edennyt kuntien ja valtiovarainministeriön välisiin keskusteluihin toimenpidesuunnitelmien tarkistustarpeista. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne tulee perusterveydenhuollon ja siihen liittyvien sosiaalipalvelujen osalta rakentumaan Mikkelin seudun ja Savonlinnan seudun yhteistoiminta-alueille sekä Pieksämäen kaupunkiin. Erikoissairaanhoidon järjestämiseksi on valmisteilla selvitys Etelä-Savon, Itä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirien yhdistämisestä Itä-Suomen sairaanhoitopiiriksi. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon palvelujen organisoitumista säätelee lisäksi valmisteilla oleva terveydenhuollon lakiuudistus. Etelä-Savoon on muodostettu uusi ammatillinen oppilaitos, joka yhdistää Mikkelin ja Pieksämäen ammatillisen koulutuksen. Savonlinnassa jatkaa Itä-Savon ammatitopisto toisena maakunnan oppilaitoksena.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman ja tietoyhteiskuntastrategian mukaisesti maakunnan **liikenneyhteyksiä** on viime vuosien kehittämispanostuksilla merkittävästi **parannettu**. Maakunnan ulkopuoliset ja maakunnan omat kehittämispanostukset ratayhteyksiin ovat mahdollistaneet matka-aikojen lyhentymisen ja yhteystarjonnan parantumiseen Etelä-Savosta pääkaupunkiseu-

dulle. Yhteyksiä tulee kehittää edelleen saavutettavuuden parantamiseksi. Valtatie 5:n parantaminen Mikkelin eteläpuolella Koirakiven ja Huruksen välillä käynnistyi vuonna 2009. Samoin Savonlinnan keskustassa valtatie 14 liikennejärjestelyt käynnistyivät Kyrönsalmessa valtion lisätalousarviossa myönnetyn valtuuden pohjalta. Savonlinnan hankkeen toiseen vaiheeseen sisältyvien muiden osien rakentaminen on tarkoitus käynnistää välittömästi tämän jälkeen Laitaatsalmen kautta kulkeva uusi syväväylä mukaan luettuna. Savonradalla on Otavan ja Mikkelin välillä käynnissä nopeudennoston edellyttämää tasoristeysten poistotöitä ja ne jatkuvat edelleen. Vuonna 2009 käynnistettiin lisäksi Mikkelin pohjoispuolella nopeuden nostoon tähtäävät työt Hiiron ja Kalvitsan välillä.

2.3 Edellisen toteuttamissuunnitelman toteutuminen toimintalinjoittain

Maakuntaohjelman 2007–2010 toimintastrategian mukaisesti ja valtion hallinnon alueellistamisen puitteissa on ELYjen talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja keskitetty Mikkelin Valtiokonttorin palvelukeskukseen. Kokonaishenkilöstövahvuudeksi arvioidaan 100 henkeä. Rekrytoinnit ovat käynnistyneet kesällä 2009. Etelä-Savon ELY on saamassa hallinnollisesti hoidettavakseen ELYjen yhteiset tilivirastotehtävät. Tehtävien vaatimaksi työpanokseksi arvioidaan noin 20 htv. ELYjen tietohallintoyksikön ja ELYjen/AVlen tietohallintopalveluyksiköiden hallinnolliseksi sijaintipaikaksi on varmistumassa Mikkelin. Hajautettu toimintamalli tarkoittaa kuitenkin sitä, että vain murto-osa työpaikoista on fyysisesti Mikkelissä. Sekä tietohallintoyksikön että tilivirastoyksikön osalta on olennaista varmistaa, että yksiköiden johto olisi Mikkelissä, koska siten turvataan myös toimintojen kehittäminen.

Mikkelissä tehdään Sota-arkiston järjestämättömän aineiston kunnostustyö. Kunnostamistyön tilaajana ja maksajana on Puolustuslaitos ja sen toteuttaa Suomen Elinkeinoelämän keskusarkisto (ELKA). Kunnostamistyö työllistää 20 henkilöä useiksi vuosiksi.

Maakuntavaltuusto hyväksyi keväällä 2009 uutta maakuntaohjelmaa linjaavan Uusiutuva Etelä-Savo-strategian. Strategiassa esille tulleet painotukset, kuten Venäjä ja Saimaa, näkyvät jo ohjelma- ja hanketyön kehittämispainotuksina.

Maakunnan Venäjä-toimintasuunnitelma laadittiin vuoden 2008 aikana. Sen mukaisesti maakunta on kehittänyt Venäjä-osaamista ja yhteyksiään yritystoiminnan edellytysten vahvistamiseksi, TKI-yhteistyön,

matkailun, kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen parantamiseksi sekä Venäjän kieli- ja kulttuuriosaamisen vahvistamiseksi.

Ihmiset – hyvinvointi – palvelut –toimintalinjalla Työvoiman palvelukeskusten toiminta on vakiintunut Mikkeliissä ja Savonlinnassa kansallisella rahoituksella. Juvan ja Pieksämäen seuduilla vastaavia toimintoja on kehitetty ESR-rahoituksella ja tavoitteena on vakiinnuttaa palvelumalli myös näihin TE-toimistoihin. Maakunnan kansainväliset yhteistyövalmiudet sekä valmiudet ottaa vastaan ja saada työvoimaa ulkomailta tulevista muuttajista paranevat maahanmuuttostrategian toimenpiteiden edetessä. Tärkeitä hankkeita ovat kesällä 2008 käynnistyneet Itä-Suomen maakuntien yhteinen ns. makrohanke 14, "Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi" sekä Pointti-projekti "Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa".

Julkisia palveluja tullaan tuottamaan lisääntyvästi valtion eri viranomaisten ja kuntien ja KELAn yhteispalveluna. Paraikaa selvitetään yhteispalvelun tehostamiseksi toiminta- ja rahoitusmalleja erillisessä valtiovarainministeriön Yhteispalvelun laajentumishankkeessa. Lähtökohtaisesti kunnat olisivat yhteispalvelusopimusten toimeksisaajia ja valtion viranomaiset ja KELA toimeksiantajia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden rahoitus on lopetettu. Etelä-Savon kuntien heikko taloustilanne on korostanut palvelurakennelainvestointien hidasta liikkeellelähtöä. Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelman (Kaste) toimeenpano käynnistyi v. 2007 loppupuolella. Ensimmäiset laajat hankekokonaisuudet ovat saaneet rahoituksen syksyllä 2008. Etelä-Savossa toteutetaan hankkeita yhdessä Itä- ja Keski-Suomen erityisvastaalueella.

Vesien hyvän tilan saavuttamiseksi on valmisteltu vesienhoitojärjestelmän mukaiset vesienhoitosuunnitelmat sekä niiden toteuttamissuunnitelmat. Taajamien ja haja-asutuksen vesihuoltopalveluiden saatavuutta on turvattu ottamalla käyttöön uusia vedenottoamoita ja liittämällä uusia kiinteistöjä (200 kpl/v) haja-asutusalueiden vesihuoltoverkostoihin. Ehdotukset Vuoksen vesienhoitoalueen sekä Kymijoen - Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmiksi vuoteen 2015 toimenpideohjelmineen ovat valmistuneet, ja näitä toimenpideohjelmiä ryhdytään toteuttamaan. Tavoitteena on vesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä. Ympäristökeskuksessa käynnistyi kolmevuotinen EAKR-projekti, jonka tavoitteena on hyvänlaatuisen pohjaveden riittävyys alueen asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Hanke parantaa tai antaa mahdollisuuksia myös haja-asutuksen vesihuollon kehittämiseen. Tavoitteeseen päästään tekemällä

tärkeimmille pohjavesialueille suojelusuunnitelmia.

Maakunnan ympäristön vetovoimaisuuden parantamiseksi on ollut käynnissä mm. Mikkelin ja Savonlinnan kaupunkikeskustojen kehittämishankkeet. Taajamien viihtyisyyttä on lisätty myös ympäristön kunnostushankkeilla. Rantayleiskaavoitusta on jatkettu ja kaavat kattavat lähes kaikki keskeisimmät vesialueet.

Osaaminen – innovaatiot – teknologia –toimintalinjassa materiaalitekniikan sekä ympäristötekniikan tutkimus ja kehitys ovat vakiinnuttaneet asemaansa erityisesti Lappeenrannan teknillisen yliopiston, Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Kuopion yliopiston toiminnassa. Kuitenkaan keskitetty tiedepuistoajatus ei ole edennyt yritysyhteistyön vähyyden vuoksi. Toiminta perustuu edelleen pääosin hankerahoitukseen, ja EU:n rakennerahastojen merkitys on materiaalitekniikassa ja ympäristötekniikassa suuri. Valtion lisäbudjetin elvytysrahoilla aikaistettiin Savonlinnan Talvisalon koulun peruskorjausta vuodelle 2009 ja Pieksämäen Kontiopiiston koulun peruskorjaus toteutuu rahoitus suunnitelman mukaisesti. Samoin Mikkelin monitoimikentän peruskorjaus käynnistyi. Tanhuvaaran urheilupuiston koordinoima Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminta laajeni tarjoten monipuolisia ja laadukkaita palveluja kansalliseen ja kansainväliseen menestykseen pyrkiville opiskeleville urheilijoille.

Mikkelin kansallisen digitointikeskuksen toimintaa on edistetty myös kuluvan vuoden aikana. Helsingin yliopiston ja Mikkelin ammattikorkeakoulun hankkeessa on kehitetty menetelmiä tallentaa erilaisia kirjallisia ja kuvallisia aineistoja. Digitoinnin erilaiset tallennusmenetelmät palvelevat uusia asiakasryhmiä ja ovat apuna myös muille muistiorganisaatioille, yrityksille, hallinnolle, tutkimukselle, järjestöille ja kansalaisille.

Mikkelin yliopistokeskuksen yksiköt ja Savonlinnassa toimivat Joensuun yliopiston kampus ja LTYn toiminnot ovat kehittyneet ja vahvistaneet tutkimustoimintaansa sekä lisänneet yhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti. Kuopion yliopiston Soveltavan ympäristökemian laboratorio Mikkeliissä on kehittynyt korkeatasoiseksi kansainvälisesti toimivaksi yksiköksi. Joensuun yliopiston Savonlinnan kampuksen vahvuutena on se, että siellä on kehitetty monimediaisia opiskelumenetelmiä myös työssä oppimisen tueksi. Kun Mikkelin yliopistokeskus on vakiinnuttanut toimintaansa, niin kansallista budjettirahaa kuin yliopistojenkin taloudellista sitoutumista tulisi lisätä toimintojen kehittämiseksi. Tämä korostuu uuden yliopistolain astuessa voimaan vuoden 2010 alusta. Pietarissa olevan businessedustuston omistajapohja on laajentunut ja vahvistunut. Edustusto on osakeyhtiötetty (ISBE Oy), ja se palvelee kaikkia Itä-Suomen maakuntia.

Maakunnan toisen asteen koulutusta (lukio- ja ammatillinen koulutus) on kehitetty kokonaisuutena. Maakunnassa on käynnissä toisen asteen yhteistyön tiivistämiseen tähtäävä hanke, jolla monipuolistetaan nuorten valinnanmahdollisuuksia sekä lukioissa että ammatillisessa koulutuksessa. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja työn tai koulutuspaikan saamiseksi Etelä-Savo on mukana valtakunnallisessa hankekokonaisuudessa, jossa kehitetään ohjausta yhteistyössä eri viranomaisten, järjestöjen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Lisäksi on käynnistetty lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman mukaisesti esimerkiksi nuorten osallisuutta ja vaikuttamista edistäviä hankkeita. Myös tutkimusta sekä esimerkiksi nuorisotyöntekijöiden ja koulutuksen ammattilaisten moniammatilliseen yhteistyöhön on järjestetty koulutusta ja tutkimusta Juvenia-hankkeessa.

Yritystoiminta – tuotanto – työelämä –toimintalinjassa EAKR-rahoituksella on voitu tukea alueen yrityksiä niiden kehittämistoimenpiteissä. Uuden ohjelmakauden myöntövaltuuksilla TE-keskuksen yritysosasto on myöntänyt 10.9.2009 mennessä rahoitusta yritysten kehittämisavustuksina yhteensä 4,9 miljoonaa euroa 64 hankkeeseen ja yksinyrittäjän tukena (kansallista rahoitusta) 0,2 miljoonaa euroa 20 hakijalle. Näillä rahoilla vaikutetaan osaltaan noin 255 uuden työpaikan ja 10 uuden yrityksen syntymiseen Etelä-Savoon.

Toimialojen kehittämistä jatkettiin mm. itäsuomalaisella puutuoteteollisuuden kasvu- ja kehitysohjelmalla (EASTWOOD) ja teknologiateollisuuden keskittyvillä Pooli2010 ja Rautainen Savo -hankkeilla.

Itä-Suomen energiatoimisto jatkaa Etelä-Savon energiatoimistona (ESET). Itä-Suomen bioenergiaohjelmaa (ISBEO 2105) on lähdetty toteuttamaan ylimatekunnallisella Wenet -bioenergiaosaamisen vientihankkeella. Lisäksi ESET:n johdolla on valmisteltu Itä-Suomen energianeuvonta -konseptia valtakunnallisen energianeuvonnan koordinaatiopisteen saamiseksi Mikkeliin. Uuden strategian mukaisesti on panostettu Etelä-Savon profiloitumiseen ekotehokkaan vapaa-ajan asumisen esimerkimaakuntana. Mäntyharjulla käynnistyi Ekotehokkaan loma-asumisen kehittäminen Etelä-Savossa -hanke, jonka keskeisen tavoitteena on pilotoida ekotehokkaan loma-asumisen malleja ja edesauttaa ekologisuuden läpimurtoa vapaa-ajan asumisessa. Hankkeeseen kytkeytyy erillinen Tekesin rahoittama tutkimushanke, Ekotehokkaan loma-asumisen tuotteistaminen (EkoLATu).

Etelä-Savon kulttuuri- ja tapahtumatuotantoa kehitetään Kärjet -hankkeella. Hankkeen toimijoina ovat yhdessä maakuntaliiton kanssa kuusi maakunnallisesti merkittävää, hieman erityyppistä kärkitapahtumaa: Savcor Ballet, Jurassic Rock, Savonlinnan Ooppera-

juhlat, St Michel ravit, Sulkavan suursoudut ja Taidekeskus Salmela. Yhteistä näille tapahtumille on kehittämisorientoituneisuus sekä korkea taso vähintään kansallisessa vertailussa.

Maatalouden rakennekehitys on edennyt hyvin etenkin kotieläintaloudessa. Kotieläintilojen lukumäärä vähenee, mutta vastaavasti tuotantovolyyymi kasvaa jatkavilla maatiloilla. Maatilojen sukupolvenvaihdoksia tarvittaisiin lisää. Elinkeinokalataloudessa saaliin jalostusaste on noussut ja saaliin jäähdyttämisen infrastruktuuri alkaa olla kattava. Vapaa-ajankalatalouteen liittyvän elinkeinotoiminnan volyyymi kasvaa alan yrittäjien ammattitaidon kehittyessä. Maaseudun yritystoiminnan monipuolistaminen maatalouden ulkopuolelle jatkuu edelleen. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007 – 2013 (maaseuturahaston) EU-osarahoituksella on rahoitettu 30.6.2009 mennessä 120 maaseudun yritys-hanketta. Näihin on myönnetty yhteensä n. 3,0 miljoonaa euroa. Metsätaloudella on suuri merkitys maatilojen sekä koko alueen kannalta. Etelä-Savon yksityismetsien puun myyntitulot supistuvat vuonna 2009 noin 105 milj. euroon vuoden 2007 ennätyksellisestä 253 milj. eurosta.

Infrastruktuuri –toimintalinjalla vuonna 2008 liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta edistävänä hankkeena Savon radalla on poistettu Tokeron tasoristeys ja Vuolingon tasoristeys poistetaan vuoden 2009 puolella. Parannetulla Savonlinna-Huutokoski rataosalla normaali liikenne käynnistyi 2008. Vuoden 2009 puolella on tehty kulunvalvontaan sekä ratapihoihin liittyviä töitä. VT 14 Mertalan kevyen liikenteen järjestelyt valmistuivat kesällä 2009. Joroisten taajaman tiejärjestelyt valmistuvat vuoden 2009 puolella samoin kuin VT 5:llä Visulahden maankäyttöä palvelevat eritasoliittymäjärjestelyt.

Maakuntavaltuusto hyväksyi toukokuussa 2009 sekä Uusiutuva Etelä-Savo maakuntastrategian että Etelä-Savon maakuntakaavaehdotuksen. Maakuntakaava osoittaa maakuntatason kehittämisen ja suunnittelun painopistealueet maankäytössä: kaupunkiseudut ja kuntakeskukset, Saimaa, ainutlaatuinen järviluonto ja matkailu sekä valtatie 5 kehittämisvyöhyke. Uutta maakuntastrategiaa tukevan erillisen maakunnan markkinointihankkeen tavoitteena on parantaa maakunnan tunnettua, vetovoimaisuutta ja saavutettavuutta.

Pieksämäki on laatinut koko kaupunkiseudulle kehityskuvan kaupungin kehityksen ja maankäyttöpolitiikan perustaksi. Mikkelin ja Savonlinnan kaupunkiseuduilla rakennemallityön käynnistäminen on vireillä. Matkailun fyysisen toimintaympäristön kehittämiseksi on tehty useita master plan -hankkeita mm. Savonlinnan seudun kunnille. Puumalan kunnan matkailun master

planiin kytkeytyen on vireillä myös Lietvesi-Luonteri Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmatyö. Valtakunnallisen kulttuurimaisema-alueen hoitosuunnitelma on valmistunut Haukivuoren Saksalanharjulle. Alanteentien (Sulkava) ja Heinäveden reitin matkailunähtävyyksien kulttuuriympäristön hoitohankkeet on laitettu vireille. Infrastruktuurin kehittämiseksi on toteutettu ympäristönsuojelu-, ympäristöhoito- ja vesivarahankkeita.

2.4 Toteuttamissuunnitelman vaikuttavuus

Toteuttamissuunnitelma ohjaa valtion alueelle osoittamaa rahoitusta maakunnan kehityksen kannalta keskeisiin toimenpiteisiin. Kuten edellä on todet-

tu, niin välittömiin työpaikkavaikutuksiin johtavien toimenpiteiden, kuten yritysinvestointien tai työssä olevan väestön koulutuksen, lisäksi maakunnassa on panostettu maakunnan avainklustereita palvelevien innovaatio- ja osaamisrakenteiden vahvistamiseen ja yritysten toimintaympäristöön. Näillä rakenteellisilla muutoksilla on luotu pohjaa tulevien vuosien tuottavuuden ja liikevaihdon kasvulle uusien työpaikkojen syntymiselle ja olemassa olevien työpaikkojen uudistumiselle. Samalla on parannettu maakunnan fyysistä saavutettavuutta ja toiminnallisia yhteistyösuhteita erityisesti pääkaupunkiseudulle ja Pietariin sekä maakunnan elinkeinoelämän ja osaamisen kannalta keskeisiin verkostoihin. EU:n rakennerahastot ja niiden kansallinen vastinrahoitus ovat viime vuosikymmenen ajan olleet keskeisin maakunnan omaan päätöksentekoon perustuva kehittämisinstrumentti.

3. Maakuntaohjelman toteuttaminen 2010-2011

Etelä-Savolle on valmistunut maakuntavaltuuston 28.5.2009 hyväksymä **Usiutuva Etelä-Savo maakuntastrategia**, jonka haasteita toteuttamissuunnitelman näkökulmasta ovat

- **palvelurakenteen uudistaminen** kunnallistaloutta tervehdyttävällä tavalla
- alueen elinkeinorakenteen uudistaminen ja **yritysten kilpailukyvyen edistäminen ekotehokkaasti**
- **osaamis- ja innovaatorakenteiden ja -toimintojen vahvistaminen** ja kytkeminen maakunnan elinkeinoelämään
- **liikenneyhteyksien parantaminen** maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja tietoyhteiskuntastrategian mukaisesti.

Toimintojen suuntaamisessa huomioidaan Etelä-Savon mahdollisuudet hyödyntää Saimaan vetovoimaa sekä Pietarin ja pääkaupunkiseudun läheisyyttä. Harvaan, mutta kauttaaltaan asutun Etelä-Savon väestön ikääntyminen tuo alueelle erityisiä haasteita.

3.1 Toimintastrategia

Aktiivinen maakunta verkottuu, tekee yhteistyötä ja kansainvälistyy

Toimintalinjan painopisteet 2007-2010:

- kehitetään maakunnallinen toimintamalli palvelujen järjestämiseksi.
- edistetään maakunnan toimijoiden ja maakunnan verkostoitumista kilpailutekijöiden vahvistamiseksi.
- vahvistetaan seudullista yhteistyötä.
- parannetaan fyysisiä ja toiminnallisia yhteyksiä pääkaupunkiseudulle ja Pietariin/Venäjälle.
- tehostetaan maakunnan markkinointia ja positiivista medianäkyvyyttä.

Suomessa on parhaillaan käynnissä tai vireillä useita merkittäviä prosesseja, joilla on suoraan tai välillisesti vaikutusta maakunnan toimintatapojen kehittämiseen, yhteistyömenettelyihin ja verkostoitumiseen.

Toimintalinjan keskeiset toimenpiteet 2010-2011:

- kunta- ja palvelurakenneuudistuksen mukaisia palvelurakennehankkeita tuetaan ohjaamalla niihin kehittämisresursseja Kaste- ja muista kansallisista

kehittämisohjelmista. Lisäksi Itä-Suomen EAKR-ohjelman kokeiluosion hankkeilla tuetaan uusia palvelurakenteita ja palveluiden tuotantotapoja.

- kuntien seutuyhteistyötä ja seutujen välistä yhteistyötä edistetään mm. integroimalla vahvemmin osaamiskeskusohjelma ja vuoden 2010 alusta käynnistyvä koheesio- ja kilpailukykyohjelma osaksi maakunnan kehittämistä.
- elinkeinoelämän ja osaamisen yhteyksiä pääkaupunkiseudulle ja Pietariin vahvistetaan tavoitteena mm. lisätä alueen yritysten ja palvelujen kysyntäpotentiaalia ja parantaa tuottavuutta tuotannollisen, osaamiseen ja t&tk -toimintaan liittyvän ja markkinointiyhteistyön kautta sekä edistää työvoiman saatavuutta.
- sijoittamisselvityksen kohteena olevan Museoviraston yksikön tavoin tulee vastaavasti käynnistää selvitys Metsähallituksen uudelleen organisoitumisen yhteydessä luontopalvelutoimintojen mahdollisuudesta sijoittua Savonlinnaan.
- edistetään alueellisen keskusarkiston perustamista ja sijoittumista Mikkeliin.
- maakunnan Venäjä-strategian mukaisesti laajennetaan itäsuomalaisen yrityspalveluorganisaatioiden yhteyksiä Venäjälle ja vahvistetaan ISBE Oy:n toimintaa Pietarissa markkinoimalla ja hyödyntä-

mällä tehokkaammin sen tarjoamia palveluja koko Itä-Suomen alueella, vahvistetaan teknologia- ja innovaatiotoiminnan yhteistyötä, kehitetään eri asteiden oppilaitosten henkilöstön Venäjä-osaamista sekä venäjän kielen opiskelumahdollisuuksia Etelä-Savossa. Lisäksi toteutetaan lähialueyhteistyötä, mm. hallinnon kehittämisessä ja työvoiman kouluttamisessa.

- maakunnan tunnettavuuden ja vetovoiman parantamiseksi toteutetaan Uusiutuva –Etelä-Savo strategiaan liittyvän viestintäsuunnitelman toimenpiteitä 'Etelä-Savo – Saimaan maakunta tunnetuksi' -hankkeessa.

3.2 TL1 Ihmiset – hyvinvointi – palvelut

Väestökehityksen tasapainottaminen ja palveluiden turvaaminen

Toimintalinjan painopisteet 2007-2010:

- väestön työhön osallistuvuuden lisääminen
- maakuntaan tulomuuton edistäminen
- Etelä-Savon palvelurakenteen kehittäminen monipuoliseksi ja tehokkaaksi
- maakunnan vetovoiman parantaminen

Väestön ikääntyminen on erityisesti Etelä-Savossa sekä työmarkkinoiden että palvelutuotannon haasteena, etenkin kun myös kuntataloudessa on maakunnassa suuria rakenteellisia ongelmia.

Globaalin kilpailun ja taloudellisen taantuman vaikutukset näkyvät selvästi Etelä-Savossa. Yritysten liiketoimintamahdollisuudet ovat kysynnän vähentymisen vuoksi heikentyneet selvästi monilla toimialoilla. Etelä-Savon elinkeino- ja tuotantorakenne on vielä varsin yksipuolinen perustuen pitkälti metsäsektoriin. Kemiällisen metsäteollisuuden rajut supistukset ja niiden heijastusvaikutukset konepajateollisuuteen, hiljenneen rakentamisen vaikutukset rakennus- ja puutuoteteollisuuteen sekä raaka-aineen saatavuuteen ja hintaan liittyvät ongelmat vaativat mittavia ja pitkäjännitteisiä rakennemuutostoimia senkin jälkeen, kun suhdannetilanne on parantunut.

Toimintalinjan keskeiset toimenpiteet 2010-2011:

Työttömäksi jäävien ammattitaitoisten työntekijöiden nopea uudelleen työllistyminen on Etelä-Savossa lähivuosien työvoiman saatavuuden kannalta keskeistä, koska taantuma helpottaa Etelä-Savossa muuta maata myöhemmin. Vaarana on, että Etelä-Savo menettää nuorempaa työvoimaa aiemmin elpyville alueille, jolloin maakunnan työvoiman ikärakenne vinoutuu

entisestään. Työllisyysperusteisten investointirahojen käyttöä tulisi kohdentaa sellaisiin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantaviin kohteisiin, jotka vaikuttavat työllisyysasteeseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi

- toteutetaan aikuiskoulutus koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Maakunnan kilpailukyvyyn turvaamiseksi aikuis- ja nuorisokoulutusta tarkastellaan nykyistä joustavammin kokonaisuutena.
- lisätään väestön työhön osallistuvuutta luomalla väylä koulutustason nostoon siten, että tulevaisuudessa kaikilla työvoimaan kuuluvilla on vähintäänkin toisen asteen tutkinto.
- järjestetään korkeakoulutuksen oppisopimustyyppistä koulutusta maakunnassa niin, että vähintään 100 henkeä saa koulutuspaikan yhteistyössä työpaikan kanssa.
- lisätään erityispätevyysien koulutusmahdollisuuksia siten, että työpaikat ja työntekijät sopivat erityispätevyyksistä, mikä takaa työntekijälle työpaikan ja työpaikalle osaavan tekijän.
- tehostetaan nuorten koulutukseen ja työelämään sijoittumisen seuranta moniammatillisena yhteistyönä nivelvaiheiden yli. Nuorten työpajatoiminnalla ja etsivällä työparitoiminnalla ehkäistään koulutus- ja työmarkkinoiden ulkopuolelle ajautumista.
- akuutteihin, nopeaa reagointia edellyttäviin työvoimatarpeisiin liittyviä osaamisvajaita täytetään työvoimapolitiittisella aikuiskoulutuksella.
- tuetaan työurien pidentymistä sekä alku- että loppupäästä ja työvoiman ulkopuolella olevien ja työttömien sijoittumista työmarkkinoille.
- työvoiman saatavuuden turvaaminen edellyttää tarkoituksenmukaista palveluverkkoa ja asiantuntijapalvelujen riittävää tarjontaa maakunnan eri osissa (TE-toimistot).
- kehitetään välityömarkkinoiden toimintamalleja nostamaan vaikeasti työllistyviä avoimille työmarkkinoille sekä edistetään sosiaalista yrittäjyyttä ja erityisryhmien työllistymistä.
- jatketaan työvoiman palvelukeskusten toimintaa Mikkelissä ja Savonlinnassa kansallisella rahoituksella. Vastaavia toimintoja on kehitetty Juvan ja Pieksämäen seuduilla ESR -osarahoituksella ja toimintamalli vakiinnutetaan. Vaikeasti työllistyvät tarvitsevat moniammatillista palvelua ja tukea eläkeselvitysprosesseissa, yhteistyökumppaneina kunnat ja Kela.
- tehostetaan koulutus- ja työvoimatarpeiden määrällistä ja laadullista ennakkointia.
- esitetään nostettavaksi työllisyysperusteisiin investointeihin osoitettujen määrärahojen tasoa työttömyydestä ja pitkäaikaisesta muuttotappiosta kärsivässä Etelä-Savossa.

- parannetaan maakunnan kansainvälisiä yhteistyövalmiuksia sekä valmiuksia ottaa vastaan ulkomaista työvoimaa talouden elvyttyä (maahanmuuttopolitiikan toteutus toimintamalleja kehittämällä, laatimalla jokaiselle maahanmuuttajalle henkilökohtainen suunnitelma koskien kielikoulutusta ja muuta koulutusta tai ammatillista koulutusta ja tukea selviytymiseen).

Elinympäristön viihtyvyyden parantamiseksi

- turvataan vetovoimaiset asuin- ja elinympäristöt, elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä kestävä, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiva, yhdyskuntarakenne maakuntakaavaan pohjautuvalla kuntien strategisella maankäytön suunnittelulla ja maapolitiikalla.
- jatketaan käynnistettyjä kaupunkikeskustojen kehittämishankkeita ja kehitetään kaupunki- ja kuntakeskusten vetovoimaa ja viihtyvyyttä.
- parannetaan vedenhankintaan käytettävien ja riskejä sisältävien pohjavesialueiden suojelun tasoa
- parannetaan vesienhoitosuunnitelmien mukaisilla toimilla vesistöjen ekologista tilaa.
- parannetaan vesihuollon alueellista yhteistyötä ja erityistilanteisiin varautumista sekä maaseudun vesihuoltoa.
- hyödynnetään vesistöt ihmisten hyvinvoinnin lisäämisessä sekä virkistykseen, vapaa-ajan asutuksen ja matkailun kehittämisessä.
- säilyttämällä kestävä kalakannat oikein toteutetulla kalastuksen säätelyllä sekä parantamalla virtakutuisten kalojen lisääntymisolosuhteita turvataan vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun asema maakunnan viihtyvyys- ja houkuttavuustekijänä.
- säilyttämällä elinvoimainen saimaannorppakanta ottamalla huomioon norpansuojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen edistetään maakunnan houkuttavuutta matkailussa.

Palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi

- parannetaan erityisesti koulutuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuutta suuntaamalla voimavaroja tätä tukevaan palvelurakenteen kehittämiseen.
- luodaan alueellisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimintamalli.
- vahvistetaan Etelä-Savon kuntien rahoitusasemaa mm. valtionosuusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä. Erityisesti ikärakenne, sekä harva, kauttaaltaan asuttu asutusrakenne ja saaristoisuus tulee jatkossakin huomioida valtionosuuden määräytymisperusteissa.
- suunnataan rahoitusta toimenpiteisiin, joilla edistetään julkisia palveluja täydentäviä ratkaisuja (esim. tilaaja-tuottaja -malli, hyvinvointiyrittäjyys, tarveperustaisen tilaajaosaamisen kehittäminen).

3.3 TL2 Osaaminen – innovaatiot – teknologia

Väestön osaamistason kohottaminen sekä koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen

Toimintalinjan painopisteet 2007-2010:

- Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen sekä toisen asteen koulutuksen saatavuus ja laatu kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Liiketoiminnallisesti menestyvät tuotteet ja palvelut elinkeinoelämän, koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyön tuloksena.
- maakunnan ammattikorkeakoulujen kilpailukyvyyn vahvistaminen ja yliopistokoulutuksen perustan turvaaminen ja monipuolistaminen.
- TKI –toiminnan rakenteiden ja palvelujen vahvistaminen alueen kehittymistä edistävillä painopistealoilla.
- yritysten innovaatiotoiminnan, uusien teknologioiden käytön ja liiketoimintamallien edistäminen.

Taantumasta huolimatta Etelä-Savon tulee jatkaa pitkäjänteistä työtä osaamisen kehittämisessä. Etelä-Savon väestön muuta maata alhaisemman koulutustason nostaminen ja elinkeinoelämän kehitystä hidastavien korkeakoulutuksen ja tutkimuksen sekä innovaatorakenteiden puutteiden korjaaminen edellyttää pitkäjänteisiä, volyymiltaan riittäviä toimenpiteitä. Maakunnan käytettävissä olevia väheneviä kehittämispansoksia suunnataan niille osa-alueille, jotka on määritelty Etelä-Savon koulutuksen ja tutkimuksen strategisissa linjauksissa vuosille 2009-2015 ja joita lisäksi tarkennetaan Etelä-Savon innovaatiotoiminnan päivittyksen yhteydessä syksyllä 2009.

Toimintalinjan keskeiset toimenpiteet 2010-2011:

Väestön koulutustason nostamiseksi ja koulutusrakenteiden vahvistamiseksi

- kannustetaan elinkeinoelämää ja koulutus- sekä tutkimuslaitoksia kiinteään yhteistyöhön niin, että työssä olevat voivat opiskella työpaikoissaan ja nuoret pääsevät heti työhön. Tuetaan erityisesti osaamistakuuta toisella ja korkea-asteella ja luodaan näihin jatkuvan oppimisen malli.
- huolehditaan monipuolisesta korkea-asteen koulutuksesta
 - o edistetään maakunnan ammattikorkeakoulujen kilpailukykyä maakunnallisina ja kansallisina koulutuksen tuottajina sekä tuetaan niiden toimintaa alueellisen innovaatiotoiminnan perustana huolehtimalla yhteisesti nykyaikaisista ja vetovoimaisista oppimisympäristöistä ja kansainvälisestä verkottumisesta (erityisesti Venäjä).

teollisuuden ja mekaanisen puunjalostuksen parissa toimivilla yrityksillä koko Suomea koettelevan metsäteollisuuden kriisin seurauksena. Etelä-Savon teknologiateollisuus on vahvasti kytköksissä metsäklusteriin. Uhka Varkauden tehtaiden sulkemisesta heijastuu myös Etelä-Savon yritystoimintaan.

Merkittävä osa suurimmista työllistäjistä Etelä-Savossa on suuryritysten tuotannollisia yksiköitä, joiden suhteen päätökset tehdään muualla kuin täällä. Muisa yrityksissä omistajuus on etupäässä Etelä-Savossa ja pyrkimys toiminnan jatkamiseen ja jopa kasvattamiseen tuntuisi olevan vahva. Varsinainen voimavara tulevaisuuden suhteen ovat nykyiset keskiuuret, pääosin tšekäläisten omistamat yritykset, joilla on selkeä halu pärjätä ja kasvaa tulevaisuudessakin. Matkailussa on joitakin lupaavia esimerkkejä järviluontoa, erityisesti Saimaata, ja muita luontaisia vahvuuksia hyödyntävistä matkailukeskittymistä.

Toimintalinjan keskeiset toimenpiteet 2010-2011:

Yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi ja kilpailukyvyyn varmistamiseksi

- lisätään maakunnan tyypillisesti pienten yritysten liiketoimintaosaamista ja valmennetaan yrityksiä yhteistyöhön ja verkostoitumaan.
- jatketaan osaamispohjaista elinkeinojen kehittämistä. Erityisesti Etelä-Savon innovaatiostrategian päivityksessä (2009) linjattavia keskeisiä osaamisaloja vahvistetaan suuntaamalla niihin toimenpiteitä mm. teemahakujen ja aktiivoinnin kautta.
- panostetaan edelleen yritysten energia- ja materiaalihokkuuden kehittämiseen kilpailukyvyyn parantamiseksi.
- perustetaan Etelä-Savon ELYn yhteyteen valtakunnallinen energianeuvonnan palvelukeskus.
- kehitetään Yritys-Suomi -ympäristötietopalvelua ja käynnistetään puhelinneuvontapalvelu osana Yritys-Suomi cc-palveluita.
- edistetään Etelä-Savossa kehitetyn EcoStart -palvelutuotteen valtakunnallistamista.
- tuetaan seutujen omiin vahvuuksiin perustuvien elinkeinostrategioiden toteutusta ja Yritys-Suomi -palvelukonseptin jalkauttamista seuduille hyödyntäen koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) rahoitusta.
- parannetaan maatalouden kannattavuutta ja kilpailukykyä kehittämällä tuotantorakennetta, tuotteiden ja tuotannon laatua sekä yrittäjien ammatiosaamista ja hyödyntämällä tulotuet täysimääräisesti.
- edistetään maaseudun yritystoiminnan monipuolistamista ja mikroyrittäjyyttä hyödyntäen Manner-Suomen maaseutuohjelmaa (mukaan lukien maakunnan kolmen paikallisen toimintaryhmän ohjelmat) ja sen varoja.

- kehitetään metsäsektorin yritysten toimintaedellytyksiä ja tuotteiden jalostusastetta sekä uusia korvaavia tuotteita puuraaka-aineesta.
- kehitetään ja lisätään bioenergian tuotantoa ja käyttöä.
- selvitetään omiin raaka-aineisiin perustuvan energiatuotannon (tuotantolaitosten) kapasiteetti ja sen hyödyntäminen.

Yritysten kasvun tukemiseksi

- aktivoidaan yrityksiä käynnistämään kehittämissä hankkeita ja käyttämään innovaatiopalveluita kasvun ja kansainvälistymisen edellytysten parantamiseksi.
- jatketaan vuonna 2009 käynnistynyttä kasvuyritysvaivannestusta.
- edistetään myynnin ja markkinoinnin kehittämistä pk-yrityksissä.
- välitetään ennakointitietoja (esim. mihin markkinat kehittyvät) alueen yrityksille.
- nostetaan ekotehokkuus yritysten kansainvälistymisen kilpailuvaltiksi.
- laajennetaan yrityspalveluorganisaatioiden yhteyksiä Venäjälle, selkiinnytetään alueen kansainvälistymispalveluja tarjoavien organisaatioiden roolitusta ja tehdään niitä tunnetuksi, sekä vahvistetaan ISBE Oy:n toimintaa Pietarissa.
- tuetaan osana Venäjä -strategiaa teknologiayhteistyön ja innovaatiotoiminnan kehittämistä.

Uuden yritystoiminnan luomiseksi maakuntaan

- varmistetaan aloittavien yritysten neuvontapalvelujen (uusyrityskeskusten) jatkuminen vuoden 2010 jälkeen.
- tuetaan yrittäjyyden edistämistä osana oppilaitosten toimintaa ja opettajien täydennyskoulutuksella.
- panostetaan maakunnan teknologiakärkiin liittyvän yritystoiminnan syntyyn.
- hyödynnetään bioenergia-alan kehityksessä avautuvia uusia liiketoimintamahdollisuuksia.
- parannetaan valmiuksia Pietarin alueen mahdollistamiin yritysinvestointeihin Etelä-Savossa suhdanteiden kääntymistä nousuun.
- edistetään palvelutoiminnan ja erityisesti hyvinvointipalveluihin liittyvän elinkeinotoiminnan kehittämistä ja verkottumista.
- edistetään lähiruuan tuotantoa ja hyödyntämistä.
- luodaan edellytyksiä elinkeinokataloudelle ja edistetään vapaa-ajankalastukseen liittyviä elinkeinomahdollisuuksia.
- päivitetään vuonna 2010 matkailun kehittämistoimenpiteitä linjaava Etelä-Savon matkailun kehittämishanke (2007 -2013); matkailua kehitetään elinkeinovetoisesti.
- syvennetään yhteistyötä Saimaan alueella ja vahvistetaan Saima-brändiä markkinoinnissa.

- edistetään maakunnan matkailuinvestointien ja -palvelujen kehittämistä: alueelle on suunnitteilla yli 200 M€ yksityiset matkailuinvestoinnit.
- laaditaan vesistömatkailun kehittämissuunnitelmat (Kolovesi, Linnasaari, Pihlajavesi) yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.
- tuetaan inhimilliseen osaamispääomaan ja luovuuteen perustuvaa, eri toimialojen rajapinnoille syntyvää ja kehittyvää yritystoimintaa ja erityisesti naisryrittäjyyttä.

3.5 TL4 Infrastrukturi

Kohti omaa kilpailukykyistä aluerakennetta

Toimintalinjan painopisteet 2007-2010:

- hyvin toimivat tie- ja rautatieliikenneyhteydet, erityisesti pääkaupunkiseudulle ja Pietariin.
- toimivat yhteydet Savonlinnasta, Varkaudesta ja Mikkelistä Helsinki-Vantaan lentokentälle jatko-yhteyksineen.
- tietoliikenneverkot ja -palvelut kaikkien ulottuville
- suunnitelmallinen varautuminen palvelu- ja yhdyskuntarakenteen muutoksiin/uusitumiseen, kestävään mitoittamiseen ja ylläpitoon.
- palvelu- ja yhdyskuntarakenteen vetovoima-, turvallisuus- ja viihtyvyytekijöiden sekä kysyntää vastaavan tonttitarjonnan kehittäminen.
- keskusverkko ja pääliikenneväylät kytkevät maakunnan kiinteästi osaksi valtakunnallista aluerakennetta.

Toimintalinjan keskeiset toimenpiteet 2010-2011:

Maakunnan ulkoisten yhteyksien kehittämisessä otetaan huomioon maakunnan painotus suuntautua pääkaupunkiseudulle sekä Pietariin. Etelä-Savon hajanaisen rakenteen ja pitkien etäisyyksien vuoksi tarve kehittää maakunnan sisäistä tieverkkoa sekä nykyaikaisia tietoyhteiskuntarakenteita korostuu.

Globaalin kilpailun ja taloudellisen taantuman vaikutukset erityisesti metsäteollisuudessa näkyvät myös Savonlinnan seudulla. Etelä-Savon maakuntaliitto ja

Maakunnan keskeisimmät strategiset liikennehankkeet:

- valtatie 5:n parantaminen välillä Lusi - Juva
- Savonlinnan keskustan liikennejärjestelyt (valtatie 14, ml. Saimaan syväväylä ja sen edellyttämät muut liikennejärjestelyt)
- Savon radan nopeuttaminen

Etelä-Savon TE-keskus ovat esittäneet yhtenä alueen talouden elvytystoimena Savonlinnan kaupungin syväsataman siirtoa Vuohisaareen rahoittavaksi EU:n rakennerahastojen kansallisella varauksella.

Ulkoisen sijaintiedun hyödyntämiseksi ja saavutettavuuden turvaamiseksi

- rakennetaan käynnissä olevat päätiehankkeet (valtatie 5 välillä Lusi-Mikkeli ja valtatie 14 Savonlinnan keskustan tiejärjestelyn 1. vaihe) valmiiksi.
- varmistetaan perusväylänpidon rahoituksella nykyisen tie- ja rataverkon liikennöitävyys ja kunto ja toteutetaan aluerakenteen muutosten edellyttämät sekä elinkeinopoliittiset liikennehankkeet. Hankkeiden toteutus edellyttää vähintään 3,0 M€ perustienpidon alueinvestointirahoitusta maakuntaan kohdistettuna vuosittain, kun tämä rahoitus on viime vuosina ollut noin yhden miljoonan euron tasolla. Valtioneuvoston kehysesitys perustienpidon rahoitukseksi vuodelle 2010 on 536 M€, mikä merkitsee Pohjois-Savon ELYlle noin 1,0 M€ perustienpidon alueinvestointirahoitusta. Tästä laskennallinen Etelä-Savon osuus on 0,3 M€. Tiehallinnon toiminta- ja taloussuunnitelman 2009 - 2013 kehittämissuunnitelmassa esitetään perustienpitoon 100 M€ lisäystä, mistä alueellisiin investointeihin kohdistuisi 35 M€. Tämä merkitsisi Pohjois-Savon ELYlle vuositasolla 4,9 M€ alueinvestointirahoitusta, mistä Etelä-Savon osuus olisi 1,5 M€. VMn kehysesitys ei mahdollista uusien alueellisten investointien käynnistämistä vuonna 2010.
- Kehittämissuunnitelman mukainen rahoitus mahdollistaa valtatie 14 Lähteellä - Anttola -hankkeen ykkösvaiheen toteutuksen ja Nojanmaan liittämäjärjestelyt. Sen sijaan Naiskankaan liittämäjärjestely Pieksämäellä edellyttää perustienpidon ulkopuolista rahoitusta. Seuraavina alueellisina investointihankkeina toteutetaan kantatien 62 leventäminen Puumalan eteläpuolella, valtatie 13 onnettomuusherkempien kohtien parantaminen sekä Ratahallintokeskuksen ja Mikkelin kaupungin yhteishankkeen tasoristeyksen poisto Mikkelin Otavassa, joihin ei toistaiseksi ole osoitetta rahoitusta.
- jatketaan valtatie 5:llä Lusi-Mikkeli -välillä toteuttamista Koirakivi-Hurus -vaiheen jälkeen tieosuudelle osoitetun myöntövaltuuden ja TEN-rahoituksen puitteissa.
- huolehditaan valmiudesta käynnistää LVMn teemaohjelmahankkeena keskikaiteellinen ohituskais-taisuus valtatiellä 13 Löydön kohdalla.
- varmistetaan valtatie 5:llä Mikkelin kohdan toteuttaminen olemassa olevan tiesuunnitelman mukaisesti ja esitetään jatkettavaksi tiesuunnitelmaa valtatie 5:llä välillä Mikkeli (Tuppurala) - Juva sekä tie-, rata-, ja väyläsuunnittelua Savonlinnassa Laitaatsalmessa niin, että suunnitelmat valmistuvat vuonna 2011. Lisäksi parannetaan valtatie 5 Lusi-

Mikkeli ja valtatie 14 Mertala-Herttua suunnitelma-
mavalmiutta.

- parannetaan suunnitelma-
mavalmiutta Vekaransalmen ja Häntinvirran lossin korvaamiseksi sillalla.
- jatketaan puuhoollon tukemista perustienpitoon sekä yksityistieavustuksiin myönnetyn erityisrahoituksen turvin. Tiehallinto on määritellyt perustienpitoon ja yksityistieavustuksiin kohdistettavan puuhoollon tukevan rahoituksen jakoperusteiksi runkokelirikkotilanteen ja alueilta lähtevät raaka-
puukuljetusvirrat. Rahoitus kohdistetaan tiestön ja siltojen kantavuuspuutteiden poistamiseen, mutta ei sorateiden päällystämiseen. Yksittäisten korjauskohteiden valinta tehdään yhteistyössä ELYn liikenne- ja infra-vastuun alueen sekä metsäteollisuuden, SKALin ja maakuntaliitosten kesken.
- jatketaan Savon radan nopeuttamista yhteistyössä Ratahallintokeskuksen ja Pohjois-Savon liiton kanssa pääpainon ollessa välillä Hiirola-Kalvitsa.
- käynnistetään selvitys henkilöliikenteen toteuttamisselvitys LVMn tilausliikenteenä Savonlinna-Pieksämäki välille.
- turvataan Savonlinnan ja Varkauden lentoliikenteen jatkuminen nykyisen sopimuskauden päättymisen (syyskuu 2010) jälkeenkin julkisen palveluvelvoitteen piirissä niin, että tuki voi olla 70 %.
- turvataan Mikkelin lentokentän ylläpitorahoitus huomioiden puolustusministeriön tarpeet.
- tuetaan Parikkalan rajanylityspaikan kehittämistä ympärivuorokautiseksi, viimekädessä kansainväliseksi rajanylityspaikaksi.
- toteutetaan Valtioneuvoston periaatepäätöstä koko maan saamiseksi 100Mbit/s laajakaistayhteyksien piiriin ns. Laajakaista kaikille 2015 -hankkeessa rakentamalla haja-asutusalueille nopeat laajakaistayhteydet mahdollistava runkoverkko vuosina 2010-2015.

Sisäisen aluerakenteen kehittämiseksi ja kilpailukykyyn parantamiseksi

- hyödynnetään maakunnan markkinointihanketta ja Saimaa statusta (brändiä) imagotyössä sekä alue- ja tonttimarkkinoinnissa alueen tunnettuuden, veto-
voimaisuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi.
- käynnistetään Mikkelin ja Savonlinnan seudun rakennemallityö.
- edistetään kuntien (strategista) maankäytön suunnittelua, tietopohjaa ja hyvien käytäntöjen/toimintamallien luomista mm. keskusten kehittämiseksi sekä kuntakaavoituksen ja tonttitarjonnan ajantasaisuuden arvioimiseksi ja ohjelmoimiseksi.
- varaudutaan elinkeinoelämän, esimerkiksi matkailu- ja palveluteollisuuden synnyttämiin toimintaympäristön investointitarpeisiin parantamalla tietopohjaa, suunnitteluvaihtelua (master plan) ja tonttimarkkinointia.
- kehitetään vapaa-ajan asutuksen suunnitteluperiaatteita, monipuolistetaan tonttitarjontaa ja mark-

kinointia sekä hyödynnetään valtakunnalliset loma-
asuntomessut 2011.

- maakunta- ja kuntakaavoituksella edistetään elin-
ympäristöjen laadullista ja toiminnallista kehittämistä mm. eheyttämällä taajamien rakennetta ja edistämällä täydennysrakentamista hyödyntämällä olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, valmiita verkostoja sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöä kestäväällä tavalla.
- käynnistetään kunnallisten/seudullisten kulttuuri-
ympäristön hoito-ohjelmien laatiminen.
- varaudutaan haja-asutusalueella uusiin asukas-
/asiakaslähtöisiin tarpeisiin kyläsuunnittelua ja tonttimarkkinointia kehittämällä.
- edistetään suojelualueiden toteuttamista (käyttö-
ja hoitosuunnitelmien laatimista), luonnonsuojelu-
alueiden verkoston sekä koko ainutlaatuisen järvi-
luonnon hoitoa ja kestävää hyödyntämistä.
- toteutetaan Etelä-Savon ulkoilureittisuunnitelmaa luontomatkailun edellytysten ja virkistysmahdollisuuksien parantamiseksi sekä parannetaan erilaisia reitistöjä ja niiden palveluvarustusta matkailun ja virkistyskäytön tarpeisiin.

3.6 Toimenpiteiden kohdentuminen ja erityisohjelmat

Alueiden kehittämislain mukaista Osaamiskeskusohjelmaa toteuttaa koko maassa kolmetoista osaamisklusteria ja 21 osaamiskeskusta eri alueilta. Mikkelin seudun Materiaalitekniikan osaamiskeskus on mukana Nanoteknologian osaamisklusterissa sekä Uusiutuva metsäteollisuus osaamisklusterissa. Savonlinnan Seudun Osaamiskeskus on mukana Matkailun ja elämystuotannon klusteriverkostossa erityisalanaan sähköinen liiketoiminta. Savonlinna-Varkaus -akselilla metsäteollisuusosaajien koordinoiman 'kuidut-energia-elinkaari' -teeman kehittämistoimenpiteitä toteutetaan Uusiutuva metsäteollisuus -klusterissa Kaakkois-Suomen osaamiskeskusten yhtenä erityisosaamisalana. Osaamiskeskusohjelman perusrahoituksen lisäksi maakuntaliitto resurssoi osaamiskeskuksia sitomattomalla maakunnan kehittämisrahalla. Lisäksi näitä osaamiskeskittymiä vahvistetaan Etelä-Savossa eri viranomaisten rahoittamilla kehittämishankkeilla. Osaamiskeskusohjelman toteutumista seurataan vuotuisten toimintakertomusten ja -suunnitelmien perusteella. Ulkopuolisen ja riippumattoman tehon suorittama ohjelman väliarviointi tehdään vuonna 2010.

Koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO)

Alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) tavoitteena on parantaa alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä tukemalla alueiden välistä vuoroaikutusta ja verkottumista. KOKO tulee olemaan

alueiden kehittämislain 14 § mukainen valtioneuvoston erityisohjelma, johon sulautuvat nykyisin toteuttavista alueellisen kehittämisen erityisohjelmista aluekeskusohjelma (AKO), maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellinen osio (AMO) ja saaristo-ohjelman paikallinen ja alueellinen toteuttaminen. Ohjelma jäsentyy maakunnittain ja on osa maakunnallista suunnittelu- ja aluekehittämisjärjestelmää.

KOKOon hakevat alueet ovat jättäneet ohjelmaehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriöön kesäkuun 2009 loppuun mennessä. Etelä-Savon alueelta ohjelmaehdotuksensa ovat jättäneet Mikkelin seutu (Mikkelin kaupunki), Varkauden-Pieksämäen seutu (Varkauden kaupunki) ja Savonlinnan seudun kuntayhtymä. Valtioneuvosto tekee päätökset KOKO-alueista ja sisällöistä syksyllä, ja uusi ohjelma käynnistyy vuoden 2010 alussa. Ohjelmat rahoitetaan maakunnan kehittämisrahasta.

EU:n rakennerahasto-ohjelmat

Ohjelmakaudella 2007–2013 Etelä-Savossa toteutetaan kahta alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteen mukaista rakennerahasto-ohjelmaa: Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Itä-Suomen toimenpideohjelmaa ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpideohjelman Itä-Suomen suuralueosiota. ESR-toimenpideohjelman Itä-Suomen suuralueosio on osa valtakunnallista Manner-Suomen ESR-ohjelmaa, jonka mukaisia teemoja toteutetaan Etelä-Savossa soveltuvin osin. Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelmaa ja ESR-alueosiota toteutetaan rinnakkain, yhteisen strategian ja yhteisten tavoitteiden pohjalta, jolloin ohjelmat täydentävät sisällöllisesti toisiaan. Maakunnan kilpailukykyyn lisäämiseksi EAKR -toimenpiteitä kohdistetaan ensisijaisesti yritystoimintaan, yritysten toimintaympäristöön ja osaamisen rakentamiseen, kun taas ESR -toimenpiteet kohdistuvat ensisijassa työllisyyteen ja osaamiseen. Näiden kahden rakennerahasto-ohjelman maakunnallista toteutusta linjaa ja yhteen sovittaa maakunnan yhteisyöryhmä.

Kaakkois-Suomi – Venäjä –ENPI-ohjelman 2007–2013 rahoitus on yhteensä 72 milj. euroa EU:n, Suomen valtion ja Venäjän rahoitusta. Ohjelman toteutus voi käynnistyä lähes parin vuoden viivytyksen jälkeen loppuvuodesta 2009, mikäli EU:n ja Venäjän neuvottelut johtavat suotuisaan tulokseen. Kaakkois-Suomi – Venäjä –ENPI -ohjelmaan kuuluvat Suomesta Etelä-Karjala, Kymenlaakso ja Etelä-Savo. Liitännäismaakuntina siihen ovat päässeet mukaan Pohjois-Savo, Itä-Uusimaa ja Päijät-Häme.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (EMR) ja elinkeinokalatalousohjelma (EKTR)

EU:n 2007–2013 ohjelmakokonaisuuteen sisältyy myös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

2007 – 2013 sekä elinkeinokalatalousohjelma (EKTR). Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma on laadittu valtakunnallisen ohjelmana, mutta sen ohessa on valmisteltu myös maakunnittaiset ohjelmaosiot. Maaseutuohjelmaan kuuluvat myös paikalliset toimintaryhmät ja niiden ohjelmat; Veej'jakaja, Piällysmies ja RaJuPuSu-Leader. Vastaavasti Kalatalousohjelma on valtakunnallinen kehittämisohjelma. Keväällä 2009 on myös EKTR:n puolella aloittanut alueellinen toimintaryhmä ("Itä-Suomen Kalatalousryhmä"), jolla on oma ohjelma ja rahoitus. Kaikki kalatalousryhmää koskevat rahoituspäätökset tehdään Etelä-Savon TE-keskuksessa. Kehittämisohjelmat ja toimintaryhmien ohjelmarahoitus antavat merkittäviä resursseja maaseudun ja kalatalouden kehittämiseen. Maaseutuohjelman strategia tähtää elinvoimaisen ja toimivan maaseudun säilyttämiseen, ympäristötilan parantamiseen sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön. Linjaukset vastaavat hyvin Etelä-Savon maakuntaohjelman linjauksia.

Manner-Suomen harvaan asutun maaseudun ja sen yritystoiminnan sekä maaseudulla asumisen perusedellytysten paranemiseen vaikutetaan laajakaistaverkon laajenemisella. Tavoitteena on rakentaa vuoteen 2015 mennessä 100 megabitin laajakaistayhteys, joka kattaa 99 % koko maan vakituisesta asutuksesta. Harvaan asutun maaseudun laajakaistayhteyksien rakentaminen rahoitetaan osaltaan EU:n elvytysuunnitelman puitteissa. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan varattavalla rahoituksella voidaan pienentää niiden laajakaistahankkeiden kunnarahaosuutta, jotka hyväksytään maaseutuohjelmasta osarahoitettaviksi. Suurin osa haja-asutusalueen laajakaistaverkon rakentamisen julkisesta tuesta rahoitetaan kuitenkin kokonaan kansallisin varoin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ulkopuolella.

3.7 Toimenpiteiden vaikutukset

Etelä-Savon maakuntaohjelman 2007 – 2010 vaikutusten arviointi on suoritettu SOVA-lain edellyttämällä tavalla. Liitteessä 2 on yhteenveto arvioituista vaikutuksista ohjelman eri toimintalinjoilla taulukkomuodossa. Toteuttamissuunnitelma vastaa painotuksiltaan maakuntaohjelmaa, joten ohjelman vaikutusten analyysi pätee myös toteuttamissuunnitelman kohdalla.

4. Toteuttaminen hallinnonaloittain

4.1 Opetusministeriön hallinnonala

Korkeakoulujen oppisopimustyyppinen koulutus tulee vakinaistaa ja aikuiskoulutuksessa luoda mahdollisuudet joustaviin erityispätevyyksiin työpaikkojen turvaamiseksi ja osaavan henkilöstön saamiseksi.

Toisen asteen koulutuksen saavutettavuus ja laadun turvaaminen

- o Maakunnassa jokaiselle nuorelle tulee taata perusasteen jälkeen jatkokoulutuspaikka.
- o Osaamistakuun avulla toiselta asteelta valmistuneet nuoret ja aikuiset takaavat taitonsa työelämässä.
- o Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja tulee olla tarvetta ja kysyntää vastaavasti: oltava valmiudet aloituspaikkojen lisäämiseen koko Itä-Suomessa.

Korkeakouluopetus ja tutkimus (29.40)

Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (29.40.30)

- ammattikorkeakoulujen T&K-rahoitus
- määrärahaa tulee kasvattaa niin, että ammattikorkeakoulujen soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitusta voidaan vahvistaa erityisesti niissä maakunnissa, joissa ei ole omaa yliopistoa.

Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (29.40.50)

- Mikkelin yliopistokeskuksen rahoitus
- yliopistokeskukset muodostavat maakuntiin yliopistollisen aikuiskoulutuksen sekä yliopistotasaisen tutkimustoiminnan keskuksen. Nämä yliopistokeskusten molemmat yliopistojen ns. kolmatta tehtävää toteuttavat roolit tulee huomioida jatkossakin yliopistokeskusten asemaa ja tehtäviä arvioitaessa.
- yliopistokeskusten toiminnan rahoitukseen pysyvät mekanismit, jotka eivät ole riippuvaisia ulkopuolisesta rahoituksesta.
- Savonlinnan matkailun osaamiskeskittymän rahoitus
- Savonlinnan matkailun osaamiskeskittymää laajasti ja erityisesti matkailun verkostoyliopistoa palvelevan tietokeskuksen rahoitukseen erityismääräraha (80 000 €/v.).

Kansalliskirjaston toimintamenot (29.40.50)

- Kansallinen digitointikeskus (Kansalliskirjasto, Kansallisarkisto, museot)
- vakinaistetaan Mikkeliin Kansallinen digitointikeskus (Digitalia) ja varataan sille riittävät toimintaresurssit.

Arkistolaitoksen toimintamenot (29.40.02)

- varataan määräraha kansallisen alueellisen keskusarkiston käynnistämiseksi Mikkeliin

Taide ja kulttuuri (29.80)

Museoviraston toimintamenot (29.80.04)

- Olavinlinnan kunnostus
- Vuoden 2010 talousarvioon esitetään varattavaksi 0,5 miljoonaa euroa Museovirastolle Olavinlinnan rakenteiden korjaukseen ja uusimiseen, jotta linnan käyttö oopperajuhlien ja muiden tapahtumien pitopaikkana olisi turvattu ja että olosuhteet ovat myös turvallisuuden kannalta riittävällä tasolla.

Valtionosuus kirjastojen perustamishankkeisiin (29.80.34):

- Savonlinnan kaupunginkirjaston uudisrakennushanketta esitetään vuosille 2011–2012 kirjastojen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaan. Kokonais-kustannusarvio on 6,3 miljoonaa euroa.

Liikuntatoimi (29.90)

Valtionavustus liikuntapaikkojen perustamiskustannuksiin (29.90.50):

- Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaan vuosille 2010 – 2013 on esitetty seuraavia hankkeita: Hirvensalmen harjoitusjäähalli vuodelle 2010 (kustannusarvio 2,3 milj. €), Savonlinnan liikuntakeskus vuodelle 2010 (kustannusarvio 3,0 milj. €) ja Mikkelin jäähallin peruskorjaus vuodelle 2012 (kustannusarvio 5,5 milj. €).
- Liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaan on esitetty Tanhuvaaran urheiluopiston uimahallin peruskorjausta vuosille 2010 – 2011. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 2,5 miljoonaa euroa.

Valtionosuus yleissivistävien oppilaitosten perustamishankkeisiin (29.10.34)

- Etelä-Savon kunnat esittävät 12 koulukohdetta, joissa on 16 erillistä hanketta yleissivistävien oppilaitosten perustamishankkeiden valtionosuutta

koskevalle opetusministeriön listalle vuosille 2010–2013. Näiden hankkeiden alustavat kokonaiskustannusarviot ovat 50,5 miljoonaa euroa. Näistä

kouluista ainakin viidessä on rakenteissa olevan kosteuden aiheuttamia sisäilmaongelmia ja näistä kolme puretaan tai muutetaan käyttötarkoitusta.

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHAESITYKSISTÄ (MILJ. €)

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2009 M€	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
OPM	29.10.34	Valtionosuus yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin	6,000	6,300	4,550	1,500	1,500	1,500
	29.40.02	Arkistolaitoksen toimintamenot						
		- kansallisen sähköisen arkiston perustaminen	0,900	2,600	3,350	3,430	3,100	3,100
	29.40.30	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin						
		- ammattikorkeakoulujen T&K -toiminta	0,180	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	29.40.50	Yliopistojen toimintamenot						
		- Mikkelin yliopistokeskuksen kehittäminen	0,500	0,850	0,850	0,850	0,850	0,850
		- Savonlinnan matkailun osaamiskeskittymä, tietokeskus	0,080	0,080	0,080	0,090	0,090	0,090
		Kansalliskirjaston toimintamenot						
		- kansallisen digitointikeskuksen vakinaistaminen ja kehittäminen	2,947	3,315	5,660	5,558	5,343	5,400
	29.80.04	Museoviraston toimintamenot						
		- Olavinlinnan kunnostus	0,500	0,500	0,500	0,500	0,500	0,500
	29.80.34	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin			1,500	1,600		
	29.90.50	Liikuntapaikkarakentaminen	0,824	0,500	0,250	0,700		

4.2 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Laajakaistojen rakentaminen haja-asutusalueille EU:n elvytysuunnitelman rahoituksella (30.10.61 ja 30.10.62)

- rakennetaan 100 Mbit/s symmetriset laajakaistayhteydet haja-asutusalueille vuosina 2010–2015 niin, että yli 99 % vakituista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon vakituista toimipisteistä on laajakaistan runkoverkon piirissä. Hanke edistää haja-asutusalueiden ja kaupunkien välisen tasa-arvon toteutumista sekä maaseudun elinvoimaisuutta mahdollistamalla nopeat, kohtuuhintaiset sekä varmatoimiset tietoliikenneyhteydet haja-asutusalueiden asukkaiden sekä yritysten käyttöön. Yhteyksistä hyötyvät myös vapaa-ajan asukkaat.

Etelä-Savon runsas vesistöisyys sekä asutuksen sijainti kauttaaltaan ja tasaisesti maakunnan alueella lisäävät niin runkoverkon pituutta kuin julkisen tuen tarvetta, jotta verkolla voidaan saavuttaa Valtioneuvoston asettama taso (>99 % asunnoista). Maantieteelliset, väestön sijaintiin sekä Etelä-Savon kuntien tiukkaan taloustilanteeseen liittyvät erityiset haasteet edellyttävät EU:n maaseutuohjelmärahoituksen suuntaamista maakuntaan merkittävässä määrin kuntien maksusuuden pienentämiseksi. Etelä-Savo on laatinut laskelmat haja-asutusalueen runkoverkkohankkeen kustannuksista vuosille (2009/2010–2015). Viestintäviraston ohjeiden mukaan tehdyissä laskelmissa runkoverkon pituus on noin 3 600 km ja hankkeen

kokonaiskustannukset 52 M€ Viestintäviraston laskentakaavaa käyttäen. Etelä-Savossa EU-rahoituksen määräksi tulee kaudella 2010–2013 yhteensä 5,72 M€

Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen (30.50.31)

- vesihuoltoverkoston rakentamisen avustaminen lisää haja-asutusalueen elinvoimaa ja tukee sen kilpailukykyä. Vuosittain avustuksen hakijoina on noin 20 vesiosuuskuntaa, joista nykyisin rahavaroin pystytään toteuttamaan noin puolet. Tarve on jatkuva.

Vesistö- ja vesihuoltotyöt (30.50.77)

- kuntien ja vesihuoltolaitosten verkostoja yhdistetään ja uusia vedenottoja rakennetaan. Vesihuoltolaitosten toimintavarmuus ja varautuminen poikkeusoloihin paranee. Kaikilla vesilaitoksilla on käytettävissä vähintään kaksi vesilähdettä ja vesilaitosten kriisiluokitus paranee.

Norpan suojeleminen (30.63.50 ja 35.10.52)

- Saimaannorpan suojeleminen ja kalastuksen yhteensovittaminen on haastava asia. Tavoitteena tulee olla sekä saimaannorppakannan että kalastusmahdollisuuksien säilyttäminen. Kalastusmenetelmiä ja tapoja tulee ohjata norpalle turvallisten pyydysten käyttämiseen erityisesti keväällä ja alkukesällä.

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHAESITYKSISTÄ (MILJ. €)

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen	3,800	4,000	3,800	3,500	3,300	
		- lisärahoitus EU:n elvytysuunnitelmasta		1,430	1,430	1,430	1,430	
	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä	4,300	4,400	4,300	3,800	3,700	
	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen		0,365	0,365	0,365	0,365	
	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	0,738	1,122	1,769	2,549	3,318	1,976
	30.63.50	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät						
		- norpan suojeleminen verkkokalastusrahoitukset, korvaukset	0,160	0,260	0,260	0,260	0,260	0,260

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHAESITYKSIKSIÄ (MILJ. €)

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
LVM	31.10.20	Perusväylänpito (pelkästään perustienpito)	24,800	22,000	26,000	26,000	26,000	26,000
	31.10.41	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	0,180	0,300	0,330	0,330	0,330	0,330
	31.10.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	2,300	2,300	2,300	1,200	1,200	1,200
	31.10.76	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	2,250	1,500	3,000	3,000	3,000	3,000
	31.10.78	Eräät väylähankkeet yhteensä	15,000	42,000	50,000	45,000	80,000	47,000
		Vt 5 Lusi-Mikkeli	12,000	19,000	11,000			
		Vt 14 Savonlinnan keskusta, vaihe 1	3,000	13,000	9,000			
		Vt 14 Savonlinna 2. vaihe		10,000	30,000	25,000	20,000	20,000
		Vt 5 Mikkeli-Juva				20,000	50,000	17,000
		Vt 23 Varkaus-Viinijärvi					10,000	10,000
	31.30.63	Joukkoliikenteen palveluiden ostojen ja kehittäminen	4,133	4,690	4,845	5,003	5,159	5,316
		<i>Alueellisen liikenteen tuki sekä lippualennusten valtionavustus</i>	3,133	3,290	3,445	3,603	3,759	3,916
		<i>Lentoliikenteen palvelujen ostojen</i>	1,000	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400
	31.40.50	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen	0,500	2,860	2,860	2,860	2,860	2,860

4.4 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (32.01.02)

- Etelä-Savon ELYn hoidettavaksi tulevat ELYjen yhteiset tilivirastotehtävät sekä tietohallintoyksikön että tilivirastoyksikön osalta on olennaista varmistaa, että yksiköiden johto olisi Mikkelissä, koska siten turvataan myös toimintojen kehittäminen.

→ *valtakunnallinen energianeuvonnan palvelukeskus*

- ministeri Tarja Cronbergin esityksestä laadittiin raportti (Sitra, kesäkuu 2009), jossa ehdotetaan perustettavaksi valtakunnallinen energianeuvonnan koordinaatiokeskus. Energianeuvonnan päätavoitteena on tarjota ilmastonmuutoksen torjuntaan ja energiatehokkuuden parantamiseen käytännön neuvoja ja työkaluja yksityisille kansalaisille, julkisyhteisöille ja yrityksille. Koordinaatiokeskuksena tulee toimimaan Motiva Oy. Etelä-Savoon synnytetään valtakunnallinen energianeuvontaa antava palvelukeskus. Palvelukeskuksen toiminta koostuu yhtäältä yrityksille annettavasta ympäristö- ja energianeuvonnasta sekä toisaalta kansalaisille ja kotitalouksille annettavasta energianeuvonnasta. Yrityksille annettavan ympäristö- ja energianeuvonnan ytimen muodostaa Yritys-Suomi –ympäristötietopalvelu (käynnistetään puhelinneuvontapalvelu osana Yritys-Suomi cc-palveluita) sekä pk-yritysten kevennetty ympäristöjärjestelmä (EcoStart). Näitä toimintoja kehitetään vuonna 2010 edelleen Etelä-Savon TE-keskuksen ja tulevan ELYn oman tuotannon hankkeina. Kansalaisten energianeuvonta keskittyy alkuvaiheessaan vapaa-ajan asumisen

ja omakotiasumisen energianeuvontaan. Tätä varten Etelä-Savon energiatoimisto hakee rahoitusta TEM:ön energianeuvonnan määrärahoista. Pitemmällä tähtäimellä Etelä-Savon ELY pyrkii varmistamaan kyseisten toimintojen pysyvän rahoituksen. Energianeuvonnan keskittäminen Etelä-Savon ELYyn on luonteva jatko maakunnan pitkäjänteiselle panostukselle ekotehokkuuden parantamiseksi.

Energiatuki (32.60.40)

- Pk-yritysten kevennetyn ympäristöjärjestelmän (EcoStart) valtakunnallistamiseksi tarvittava pilotointi Etelä-Savossa. Koko maan tarve EcoStart –rahoitukselle on noin 0,4 M€.

Työllisyysperusteinen investointituki (32.30.64)

- globaalin kilpailun ja taloudellisen taantuman vaikutukset erityisesti metsäteollisuudessa näkyvät Etelä-Savossa. Savonlinnan seutu on kärsinyt voimakkaimmin Etelä-Savossa taantuman aiheuttamista seurauksista. Myös uhka Varkauden tehtaiden sulkemisesta heijastuu Etelä-Savon puolelle työllisyyteen ja yritystoimintaan. Vaikka Etelä-Savo ei toistaiseksi ole Valtioneuvoston nimeämää äkillisten rakennemuutosten aluetta, niin kasvava työttömyys ja lomautukset edellyttävät talouden elvytystoimia.
- Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon TE-keskus ovat esittäneet yhtenä alueen talouden elvytystoimena Savonlinnan kaupungin syväsataman siirtoa Vuohisaareen rahoitettavaksi EU:n rakennerahastojen kansallisella varauksella.

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHAESITYKSIKSIÄ (MILJ. €)

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
TEM	32.60.40	Energiatuki						
		- <i>EcoStart -pilotointi</i>		0,050	0,060	0,070	0,070	0,070
	32.50.43	Maakunnan kehittämisraha	1,250	1,490	1,510	1,510	1,510	1,510
		- OSKE	0,300	0,310	0,310	0,310	0,310	0,310
		- AKO, AMO	0,400					
		- sitomaton (sis. KOKO)	0,550	1,180	1,200	1,200	1,200	1,200
	32.80.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	16,869	17,450	17,450	17,450	17,450	17,450
	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	1,500	2,000	2,000	1,500	1,500	1,500

4.5 Ympäristöministeriön hallinnonala

Vuoksen vesistöaluetta koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistäminen

Vuoksen vesistöalueen vesienhoito

- käynnistetään Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman toteutus.

Vapaa-ajanasutuksen ja matkailun ohjaaminen

- saadaan valmiiksi merkittävimpien ranta-alueiden yleiskaavoitus.
- laaditaan yleis- ja kehittämissuunnitelmat keskeisimmille matkailun painopistealueilla.
- ohjataan ja suunnitellaan matkailualueet tukemaan olevaa yhdyskuntarakennetta ja luonto- ja kulttuuriarvoja kunnioittaen.
- edistetään laadukasta ja kestävästä vapaa-ajanasutuksen rakentamistapaa.

Virkistyskäytön ohjaaminen

- toteutetaan Etelä-Savon ulkoilureittisuunnitelmaa.
- maankäytössä varataan ulkoiluun ja virkistyskäyttöön riittävästi monipuolisia alueita.

Ympäristön kunnostus ja hoito

- laaditaan seudullisia, kunnallisia ja kohdekohtaisia kulttuuriympäristön hoito- ja kunnostussuunnitelmia.
- tuetaan eri tavoin arvokkaiden alueiden ja rakennusten hoito ja kunnostusta.
- toteutetaan yleiseltä kannalta merkittävien kohteiden hoito- ja kunnostushankkeita.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

- edistetään vapaaehtoisten suojelualueiden perustamista METSO -ohjelmalla.
- edistetään suojelualueiden käytön ja hoidon suunnittelua.
- huolehditaan erityisesti Saimaan norpan, nieriän ja lohen suojelusta.

Norpan suojelu (30.63.50 ja 35.10.52)

- Saimaannorpan suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen on haastava asia. Tavoitteena tulee olla sekä saimaannorppakannan että kalastusmahdollisuuksien säilyttäminen. Kalastusmenetelmiä ja tapoja tulee ohjata norpalle turvallisten pyydysten käyttämiseen erityisesti keväällä ja alkukesällä.

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHAESITYKSISTÄ (MILJ. €)

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot		0,105	0,110	0,110	0,110	0,110
	35.10.52	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät						
		- norpan suojelun verkkokalastuksen rauhoitukset, sopimusten tekeminen	0,160	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen, vesihuolto	0,070	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot	1,400	3,000	3,000	3,000		
	35.10.77	Ympäristötyöt	0,800	0,741	1,308	1,000	0,611	0,515
	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,082	0,150	0,150	0,150	0,150	0,150

5. Rahoitustaulukot

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISUUNITELMA, RAHOITUS 2010-2014

ELY -keskusten määräraha, milj.€.

Maakunta: Etelä-Savo

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	11,000	11,100	11,800	11,800	10,600	10,600
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeino toiminnan korkotuki	2,000	3,000	4,000	4,000	4,000	4,000
MMM	30.40.20	Kalakannan hoitovelvoitteet	0,021	0,021	0,021	0,022	0,022	0,022
MMM	30.40.51	Kalatalouden edistäminen	0,312	0,300	0,300	0,290	0,290	0,280
MMM	30.40.52	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut	0,186	0,190	0,190	0,195	0,195	0,200
MMM	30.40.77	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	0,087	0,087	0,080	0,120	0,120	0,120
MMM	30.50.20	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	0,165	0,245	0,230	0,230	0,230	0,230
MMM	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	0,738	1,122	1,769	2,549	3,318	1,976
LVM	31.10.20	Perusväylänpito (pelkästään perustienpidon osuus)	24,800	22,000	26,000	26,000	26,000	26,000
LVM	31.10.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	2,300	2,300	2,300	1,200	1,200	1,200
LVM	31.10.76	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	2,250	1,500	3,000	3,000	3,000	3,000
LVM	31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	3,133	3,290	3,445	3,603	3,759	3,916
TEM	32.20.45	Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu		0,250	0,300	0,300	0,300	0,300
TEM	32.30.44	Alueellinen kuljetustuki		0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen		0,500	0,500	0,800	0,800	0,800
TEM	32.30.51	Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet	16,869	17,450	17,450	17,450	17,450	17,450
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	1,500	2,000	2,000	1,500	1,500	1,500
STM	33.20.52	Työmarkkinatuki	5,322	6,000	6,000	5,500	5,500	5,500
STM	33.20.31	Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä	0,315	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot		0,105	0,110	0,110	0,110	0,110
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen	0,070	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
YM	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot	1,400	3,000	3,000	2,500		
YM	35.10.77	Ympäristötyöt	0,800	0,752	1,374	1,000	0,611	0,515
YM	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,082	0,150	0,150	0,150	0,150	0,150
		Valtion rahoitus yhteensä	73,350	76,312	84,969	83,269	80,105	78,819
		Kuntien rahoitus (arvio)	3,518	4,633	5,322	4,721	5,067	4,131
		Julkisen rahoitus yhteensä	76,868	80,945	90,291	87,990	85,172	82,950
		Yksityinen rahoitus (arvio)	98,698	152,000	201,000	201,625	201,625	201,625
		RAHOITUS YHTEENSÄ	175,566	232,945	291,291	289,615	286,797	284,575

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2010-2014

Muut maakuntaohjelman toteuttamisen kannalta keskeiset määrärahat, milj.€.*

Maakunta: Etelä-Savo

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
OPM	29.10.34	Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin	6,000	6,300	4,550	1,500	1,500	1,500
OPM	29.40.02	Arkistolaitoksen toimintamenot						
		- kansallisen sähköisen arkiston perustaminen	0,900	2,600	3,350	3,430	3,100	3,100
OPM	29.40.30	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin						
		- ammattikorkeakoulujen T&K -toiminta	0,180	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
OPM	29.40.50	Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan						
		- Mikkelin yliopistokeskuksen kehittäminen	0,500	0,850	0,850	0,850	0,850	0,850
		- Savonlinnan matkailun osaamiskeskittymä	0,450	0,450	0,450	0,450	0,450	0,450
OPM	29.40.50	Kansalliskirjaston toimintamenot						
		- kansallisen digitointikeskuksen kehittäminen	2,947	3,315	5,660	5,558	5,343	5,400
OPM	29.80.04	Museoviraston toimintamenot						
		- Olavinlinnan kunnostus	0,500	0,500	0,500	0,500	0,500	0,500
OPM	29.80.34	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin			1,500	1,600		
OPM	29.90.50	Liikuntapaikkarakentaminen	0,824	0,500	0,250	0,700		
MMM	30.63.50	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät						
		- Norpan suojelun verkkokalastusrauhoidukset, korvaukset	0,160	0,260	0,260	0,260	0,260	0,260
YM	35.10.52	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät						
		- Norpan suojelun verkkokal. rauhoitukset, sopimusten tekeminen	0,160	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
LVM	31.10.41	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	0,180	0,300	0,330	0,330	0,330	0,330
LVM	31.10.78	Eräät väylähankkeet	15,000	42,000	50,000	45,000	80,000	47,000
LVM	31.10.78	- vt 5 Koirakivi-Hurus ja vt 14 Savonlinna 1. vaihe	15,000	32,000	20,000			
LVM	31.10.78	- vt13 Savonlinna 2. vaihe		10,000	30,000	25,000	20,000	20,000
LVM	31.10.78	- vt 5 Mikkelä-Juva				20,000	50,000	17,000
LVM	31.10.78	- vt 23 Varkaus-Viinijärvi					10,000	10,000
LVM	31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	4,133	4,690	4,845	5,003	5,159	5,316
		- alueellisen liikenteen tuki ja lippualennusten valtionavustus	3,133	3,290	3,445	3,603	3,759	3,916
		- lentoliikenteen palvelujen osto	1,000	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400
LVM	31.40.50	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen	0,500	2,860	2,860	2,860	2,860	2,860
TEM	32.50.43	Maakunnan kehittämisraha	0,850	1,490	1,510	1,510	1,510	1,510
		- OSKE	0,300	0,310	0,310	0,310	0,310	0,310
		- Ohjelmiin sitomaton (ml. KOKO)	0,550	1,180	1,200	1,200	1,200	1,200
STM *	33.60.31	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin		0,990	0,990	0,990	0,990	
		Valtion rahoitus yhteensä	30,151	65,415	76,060	68,538	100,693	66,760
		Kuntien rahoitus (arvio)	8,244	10,687	10,207	7,707	5,407	4,417
		Julkisen rahoitus yhteensä	38,395	76,102	86,267	76,245	106,100	71,177
		Yksityinen rahoitus (arvio)	0,269	1,540	1,540	1,540	1,540	1,540
		RAHOITUS YHTEENSÄ	38,664	77,642	87,807	77,785	107,640	72,717

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2010-2014

milj. €

Maakunta: Etelä-Savo

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtötaso 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen						
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma:	3,800	4,000	3,800	3,500	3,300	
		- laajakaista		1,430	1,430	1,430	1,430	
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä						
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma:	4,300	4,400	4,300	3,800	3,700	
MMM	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen		0,365	0,365	0,365	0,365	
TEM	32.50.64	EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013						
		<i>EU:n rahoitus:</i>	23,595	21,166	15,178	12,053	12,218	
		EAKR -toimenpideohjelma:	15,502	14,441	10,799	9,655	8,460	
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:						
		- Valtakunnallinen						
		- Alueellinen	8,093	6,725	4,379	2,398	3,758	
		<i>Valtion rahoitus:</i>	15,558	16,856	14,413	15,521	16,060	
		EAKR -toimenpideohjelma:	11,413	11,999	10,244	10,607	10,980	
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:						
		- Valtakunnallinen						
		- Alueellinen	4,145	4,857	4,169	4,914	5,080	
				EU:n rahoitus yhteensä	27,395	25,531	19,343	15,918
		Valtion rahoitus yhteensä	19,858	21,256	18,713	19,321	19,760	
		Kuntien rahoitus (arvio)	5,465	5,780	5,800	5,800	5,800	
		Julkinen rahoitus yhteensä	52,718	52,567	43,856	41,039	41,443	
		Yksityinen rahoitus (arvio)	25,444	24,996	20,295	18,778	18,996	
		RAHOITUS YHTEENSÄ	78,162	77,563	64,151	59,817	60,439	

ETELÄ-SAVON MAAKUNNAN
YHTEISTYÖASIAKIRJA
VUODELLE 2010

Etelä-Savon maakunnan vuoden 2010 yhteistyöasiakirjan allekirjoittaminen

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöasiakirja vuodelle 2010 on hyväksytty 22.9.2009 pidetyssä Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmän kokouksessa. Seuraavat rakennerahasto-ohjelmia rahoittavat viranomaiset ovat allekirjoittaneet 22.9.2009 hyväksytyn Etelä-Savon maakunnan yhteistyöasiakirjan vuodelle 2010.

Mikkelissä 22.9.2009

Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus

Matti Kellokumpu
johtaja

Etelä-Savon maakuntaliitto

Matti Viialainen
maakuntajohtaja

Etelä-Savon ympäristökeskus

Pekka Häkkinen
johtaja

Kaakkois-Suomen tiepiiri

Antti Rinta-Porkkunen
tiejohtaja

Itä-Suomen lääninhallitus/sivistysosasto

Päivi Lehtonen
läänin sivistysneuvos

Itä-Suomen lääninhallitus/sosiaali- ja terveysosasto

Elli Aaltonen
läänin sosiaali- ja terveysneuvos

SISÄLLYS

	sivu
ETELÄ-SAVON MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA VUODELLE 2010	1
Rakennerahasto-ohjelmat ohjelmakaudella 2007-2013	1
Hakumenettelyt	2
Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Itä-Suomen toimenpideohjelma	3
Hankevalintoja ohjaavat valintakriteerit	4
EAKR: TOIMINTALINJA 1	5
Yritystoiminnan edistäminen	5
EAKR: TOIMINTALINJA 2	7
Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamisrakenteiden vahvistaminen	7
EAKR: TOIMINTALINJA 3	10
Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen	10
Euroopan sosiaalirahaston (ESR) Manner-Suomen toimenpideohjelman Itä-Suomen suuralueosio	13
Hankevalintoja ohjaavat valintakriteerit	14
ESR: TOIMINTALINJA 1	16
Työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen	16
ESR: TOIMINTALINJA 2	17
Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen	17
ESR: TOIMINTALINJA 3	18
Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja palvelujärjestelmien kehittäminen	18
ESR: TOIMINTALINJA 4	20
Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa	20

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 11.9.2009
Etelä-Savon maakuntahallitus 21.9.2009
Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä 22.9.2009

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöasiakirja vuodelle 2010

Rakennerahasto-ohjelmat ohjelmakaudella 2007–2013

Euroopan unionin rahoituskaudella 2007–2013 Etelä-Savossa toteutetaan kahta erillistä alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen mukaista rakennerahasto-ohjelmaa: Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Itä-Suomen toimenpideohjelmaa ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpideohjelman Itä-Suomen suuralueosiota. ESR-toimenpideohjelman Itä-Suomen suuralueosio on osa valtakunnallista Manner-Suomen ESR-ohjelmaa, jonka mukaisia teemoja toteutetaan Etelä-Savossa soveltuvin osin.

Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelmaa ja ESR-alueosiota toteutetaan rinnakkain, yhteisen strategian ja yhteisten tavoitteiden pohjalta, jolloin ohjelmat täydentävät sisällöllisesti toisiaan. Maakunnan kilpailukyvyyn lisäämiseksi kohdistetaan ensisijaisesti yritystoimintaan, yritysten toimintaympäristöön ja osaamisen rakenteisiin, kun taas ESR-toimenpiteet kohdistuvat ensisijassa työllisyyteen ja osaamiseen. Näiden kahden rakennerahasto-ohjelman maakunnallista toteutusta linjaa ja yhteen sovittaa maakunnan yhteistyöryhmä.

Rakennerahasto-ohjelmien lisäksi Etelä-Savossa toteutetaan EU:n osarahoitteista Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelmaa sekä Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettavia toimia. Maaseuturahaston ja kalatalouden kehittämiseen liittyvää rahoitusta ei sisällytetä maakunnan yhteistyöasiakirjamenettelyyn, mutta maakunnan yhteistyöryhmän tulee sovittaa maaseutuohjelman ja kalatalouden kehittämisrahoituksen toteuttaminen yhteen rakennerahasto-ohjelmien kanssa. Yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä saa tiedoksi yhteistyöasiakirjan laatimisen yhteydessä suunnitelmat näiden rahastojen alueellisesta rahoituksesta. Pääsääntöisesti maaseuturahaston ja kalatalousrahaston rahoituspäätökset tehdään Etelä-Savon TE-keskuksessa, joissa tehdään myös EAKR-ohjelmasta rahoitettavat yritystukipäätökset. TE-keskus vastaa toiminnan organisoinnista ja koordinoinnista siten, että päällekkäistä yritysrahoitusta ei synny, eikä tukijärjestelmien välille jää "katvealueita".

Ohjelmakauden rahoitusvolyymi Etelä-Savossa koko seitsenvuotiselle ohjelmakaudelle on EAKR-ohjelman osalta noin 151 miljoonaa euroa (ei sisällä teknistä apua ja 5 % reservivarausta) ja vastaavasti ESR-ohjelman osalta noin 72 miljoonaa euroa. Kokoluokaltaan tämä vastaa suurin piirtein päättyneellä Tavoite 1-ohjelmakaudella käytössä ollutta rahoitusta. Ohjelmakaudella 2007–2013 Itä-Suomi kuuluu kuitenkin siirtymäkauden alueeseen, mistä johtuen rahoituskehys alenee jyrkästi ohjelmakauden loppua kohden. EU-rahoituksen voimakkaasti alenevaa profiilia loivennetaan kansallisella rahoituksella niin, että ohjelmakauden ensimmäisinä vuosina EU-rahoituksen osuus on kansallista rahoitusta suurempi ja ohjelmakauden loppua kohden kansallisen rahoituksen määrä kasvaa. Ohjelmatasolla EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen osuus on 50–50. Loivennuksesta huolimatta erityisesti ESR-rahoituksen määrä laskee ohjelmakauden aikana varsin jyrkästi.

RAKENNERAHASTOJEN RAHOITUS* ETELÄ-SAVOSSA VUOSINA 2007 – 2013
(MILJOONAA EUROA)

	2007–2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EAKR	82,6	14,8	14,1	12,9	11,9	10,8	9,7	8,5
Valtio	68,5	7,9	9,4	9,5	9,9	10,2	10,6	11,0
yhteensä	151,1	22,7	23,5	22,4	21,8	21,0	20,3	19,5

	2007–2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ESR	41,1	9,1	8,1	6,9	5,8	5,0	3,8	2,4
Valtio	30,6	4,3	3,9	3,5	4,1	4,8	4,9	5,1
yhteensä	71,7	13,4	12,0	10,4	9,9	9,8	8,7	7,5

*) Taulukossa ei ole huomioitu v. 2009 lisäMYAK:in aiheuttamaa aikaistusta ja 5 % reserviä

Itä-Suomen suuralueelle laadittua Itä-Suomen EAKR-ohjelmaa ja ESR-ohjelman Itä-Suomen suuralueosiota konkretisoidaan maakuntatasolle vuosittain laadittavassa Etelä-Savon maakunnan yhteistyöasiakirjassa. Maakunnan yhteistyöasiakirjassa yhteistyöryhmä yhteensovittaa seuraavan varainhoitovuoden EAKR- ja ESR-osarahoitettavien toimenpideohjelmien ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden kohdentumisen maakunnassa rakennerahasto-ohjelmia rahoittavalle valtion viranomaiselle ja maakunnan liitolle. Yhteistyöasiakirja laaditaan vuosittain samanaikaisesti maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman kanssa. Yhteistyöasiakirjan liitteinä olevat vuoden 2011 rahoitustaulukot ovat alustavia.

Vuodelle 2010 laaditun Etelä-Savon maakunnan yhteistyöasiakirjan strateginen tausta on Etelä-Savon maakuntaohjelma 2007–2010, jonka yhden rahoitusinstrumentin rakennerahasto-ohjelmat muodostavat. Yhteistyöasiakirjassa rahoitusta suunnataan aktivointitoimenpitein maakuntaohjelmassa määritellyille maakunnan avaintuotannonaloille sekä osaamispohjaisille kasvualoille: materiaaliteknologia, ympäristötekniikka, kuitu- ja prosessitekniikka, logistiikka ja turvallisuustekniikka, bioenergia, elintarviketurvallisuus, digitaalinen arkistointi ja viestintä sekä hyvinvointiin, matkailuun, kulttuuriin ja opettajakoulutukseen liittyvät t&tk-elementit.

Hakumenettelyt

Maakunnan yhteistyöryhmä päättää rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseen liittyvistä linjauksista, käsittelee ohjelmien toteuttamiseksi laadittuja ohjelmiasopimuksia ja antaa lausunnot hankkeista.

Alle 100 000 euron (EU ja valtion vastinrahoitus yhteensä) tuen osalta maakunnan yhteistyöryhmä delegoi päätöksenteon sihteeristölle. Hankkeista voidaan tehdä rahoituspäätöksiä vastuuviranomaisen päätöksellä niissä kohdissa, joista yhteistyöasiakirjassa erikseen mainitaan.

Vuonna 2008 siirryttiin ohjelmissa jatkuvaan hakuun. Rahoitushakemuksia voi näin ollen jättää rahoittajaviranomaisille ilman määräaika. EAKR-ohjelman toimintalinjojen 2 ja 3 sekä ESR-ohjelman toimintalinjojen 2, 3 ja 4 hankkeiden käsittelyä kuitenkin rytmittää niin, että tiettyyn määräpäivään mennessä jätetyt hakemukset otetaan käsittelyyn samanaikaisesti. Vuoden 2009 käsittelyaikatauluista ilmoitetaan myöhemmin erillisellä ilmoituksella lehdistä ja maakunnan internetsivuilla osoitteessa <http://rakennerahastot.ita-suomi.fi>.

Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Itä-Suomen toimenpideohjelma

Hankevalintoja ohjaavat valintakriteerit

Itä-Suomen alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen EAKR -ohjelman seuranta-komitea on hyväksynyt 3.12.2007 pidetyssä kokouksessa alla mainitut valintaperusteet käytettäviksi projektien hyväksymisessä Itä-Suomen EAKR -ohjelmassa 2007 – 2013.

Yleiset välttämättömät valintakriteerit

Hanke on

- o ohjelman mukainen, myös maakunnallisia painopisteitä tukeva
- o toteuttamiskelpoinen
- o toteutustavaltaan taloudellinen ja kustannustehokas
- o kestävän kehityksen periaatteiden mukainen

Hankevalintaa ohjaavat kriteerit

Hanke on

- o pysyvää tai pitkäaikaista lisäarvoa tuottava *)
- o innovatiivinen, alueellista kilpailukykyä, vetovoimaa ja uudistumista edistävä
- o työllisyyttä edistävä
- o uutta yritystoimintaa synnyttävä
- o pk-yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille edistävä
- o yrityksen kasvua tukeva
- o yritysten verkostoitumista ja klustereita edistävä
- o innovaatiojärjestelmiä vahvistava
- o T&K -toimintaa pk-yrityksissä lisäävä
- o tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntämistä edistävä
- o alueen vetovoimaa lisäävä
- o tasa-arvoa tukeva

Muut erityiskriteerit

Hanke

- o tukee maakunnan yhteistyöasiakirjan painotuksia
- o tukee maakunnan yhteistyöryhmän asettamia muita erityisiä kriteerejä

Toimintalinjakohtaiset valintakriteerit löytyvät yhteistyöasiakirjasta ko. toimintalinjan kohdalta.

*) Painokerroin kaksinkertainen muihin hankevalintaa ohjaaviin kriteereihin verrattuna

EAKR: TOIMINTALINJA 1

Yritystoiminnan edistäminen

Yritystoiminnan edistämiseksi toimintalinjalla tuetaan erityisesti yrittäjyyttä, uusien yritysten luomista ja kasvukykyisiä ja kehittyviä yrityksiä. Yrityskannan vahvistaminen ja yritystoiminnan dynamiikan turvaaminen edellyttävät uusien yritysten perustamista, siihen liittyvän toimintajärjestelmän vahvistamista ja prosessien aktivointia. Yrityksille suunnatut kehittämistoimenpiteet kohdistetaan erityisesti innovatiivista osaamista edustaviin ja/tai kasvupotentiaalia omaaviin yrityksiin ja yritysryppäisiin niiden kilpailukykyä vahvistaviin hankkeisiin. Pk-yritysten kehittämisen ohella avainaloille pyritään saamaan suuria veturiyrityksiä, jotka vauhdittavat teknologian siirtoa ja yhteistyöverkostojen luomista pk-yrityksiin. Suurilla yrityksillä on merkittävä rooli innovaatiojärjestelmissä tiedon ja osaamisen kehittäjinä ja hyödyntäjinä, pk-yritysten asiakkaina ja partnereina, erikoistuneiden palveluiden tarvitsijoina sekä mahdollisena kanavana pk-yrityksille kansainvälistymisessä.

Toimintalinjan tavoitteita ovat:

- Elinkeinopohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen
- Innovatiivisten, elinkelpoisten ja kasvukykyisten yritysten syntyminen
- Teollisten ja palvelualan yritysten kilpailukykyyn vahvistaminen
- Yritysten kasvumahdollisuuksien turvaaminen
- Yritysten innovaatiotoiminnan lisääminen ja innovatiivisten liiketoimintojen kehittäminen
- Yritysten innovaatioprosessien tehostaminen
- Markkinaehtoisten yrityspalveluiden ja palveluyrittäjyyden lisääminen
- Uusien markkinalähtöisten tuotteiden ja palvelujen aikaansaaminen
- Kestävän kehityksen huomioon ottaminen yritystoiminnassa
- Tuottavuuden kohottaminen
- Vientikaupan kehittäminen.

Rahoitusta suunnataan aktivointitoimenpitein maakuntaohjelmassa määritellyille maakunnan avaintuotannonaloille sekä osaamis pohjaisille kasvualoille: materiaalitekнологia, ympäristöteknologia, kuitu- ja prosessitekнологia, rautatietekнологia ja logistiikka, bioenergia, elintarviketurvallisuus, digitaalinen arkistointi ja viestintä sekä hyvinvointiin, matkailuun, kulttuuriin ja opettajakoulutukseen liittyvät t&tk-elementit.

Yrityshankkeita toteutetaan yhteistyöasiakirjan määrittelemissä puitteissa ja rahoituksen kohdentumisesta raportoidaan maakunnan yhteistyöryhmälle vuosittain. Vähintään 75 % hankkeista tulee kohdistua ohjelma-asiakirjassa esitettyihin Lissabonin strategian toteuttamisen menoluokkiin.

Toimintalinjakohtaiset kriteerit:

Hanke

- luo edellytyksiä uusien yritysten syntymiselle
- luo edellytyksiä yritysten kasvulle
- parantaa yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä
- lisää yritysten innovaatiotoimintaa ja innovaatioiden kaupallistamista yrityksissä
- edistää yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille
- kehittää yritysten edellytyksiä yrityspalvelujen hyödyntämisessä
- edistää yritysten edellytyksiä yhteistyön ja verkostojen kehittämisessä
- parantaa työllisyyttä tai turvaa työpaikkoja
- toteuttaa ohjelman horisontaalisia periaatteita

ELY (TEM)

Yritystukilainsäädäntö

- yrittäjyys ja uudet yritykset
 - o yritysten kehittämisavustus uusille, innovatiivisille yrityksille
- toimivat yritykset
 - o yritysten kehittämisavustus uusien tuotteiden ja palvelujen sekä tuotantomenetelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon,
 - o innovaatioiden ja tutkimustulosten kaupallistamiseen,
 - o tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan edistämiseen,
 - o pk-yritysten verkostoitumiseen,
 - o alueiden yritystoiminnan monipuolistamiseen ja vahvistamiseen sekä
 - o työllisyyden parantamiseen.

Yksittäisen hankkeen rahoituksen valintakriteereinä on hankkeella syntyvä merkittävä vaikutus yrityksen kilpailukykyyn, kasvuun, teknologiaan, kansainvälistymiseen tai tuotavuuteen. Pelkästään paikallismarkkinoilla toimivien yritysten hankkeita ei rahoiteta, elleivät ne täydennä markkinakapeikkoja.

- uusiutuvien energiavarojen tukeminen
 - o avustus yrityksille (ml. kuntien omistamat yhtiöt) uusiutuvia energiavaroja hyödyntäviin investointeihin.

Yrityshankkeita voidaan toteuttaa vastuuviranomaisen päätöksellä.

Finnvera Oyj (TEM)

- uudet ja toimivat yritykset sekä yrittäjyys
 - o rahoitusta myönnetään yritysten kasvua, kilpailukykyä, kansainvälistymistä ja tuotavuutta edistäviin hankkeisiin. Rahoitusta voidaan myöntää myös, kun tavoitteena on ympäristöä säästävien tuotantomenetelmien käyttöönotto. Rahoituksen avulla luodaan uusia yrityksiä ja työpaikkoja, edistetään yrittäjyyttä ja mahdollistetaan liiketoiminnansiirrot.
 - o rahoitusinstrumentteina ovat lainat, luoton takaukset sekä pääomasijoitukset. Lainoista käytössä ovat investointi- ja käyttöpääomalaina, naisyrittäjälaina, pienlaina, ympäristölaina ja yrittäjälaina. Finnvera Oyj välittää EAKR-tukea lainojen korkoon sidottuna korkotukena ja takausten provisioon sidottuna takausprovisiotukena.
 - o Finnvera Oyj harjoittaa pääomasijoitustoimintaa tytäryhtiöidensä kautta, joita se voi pääomittaa EAKR-varoin. Tytäryhtiöistä Aloituserahasto Vera Oy (Avera) tekee pääomasijoituksia aikaisen vaiheen teknologiayrityksiin sekä teknologia-intensiivisiin tai innovatiivisiin palveluyrityksiin. EAKR-rahoitus mahdollistaa Averalta normaalia toimintaa suuremman riskioton. Alueelle (Itä-Suomi) korvamerkitty EAKR-pääomasijoitusraha parantaa merkittävästi aloittavien ja kasvavien yritysten mahdollisuutta saada lisäpääomaa toimintaansa. Palautuvat varat sijoitetaan samalle alueelle uudelleen. Vuosien 2009–2010 aikana sijoituksia tehdä enintään 5 miljoonan euron arvosta (EU+valtio).

Finnvera Oyj:lle TEM:n hallinnonalan kehiksestä osoitettava rahoitus käsitellään maakunnan yhteistyöryhmässä.

TL1:N RAHOITUSTAUUKKO: M€ (EAKR)

	EAKR	Valtio	kunta	Yhteensä
ELY /TEM	6,555	6,571	0	13,126
Yhteensä	6,555	6,571	0	13,126

EAKR: TOIMINTALINJA 2

Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamisrakenteiden vahvistaminen

Toimintalinjan toimenpiteillä vahvistetaan oppilaitosten (yliopistot ja korkeakoulut, ammattikorkeakoulut ja 2. asteen oppilaitokset), tutkimuslaitosten ja osaamiskeskittymien edellytyksiä ja roolia tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen ja teknologiaohjelmien hyödyntäjinä sekä tiedon välittäjinä ja soveltajina, sekä kehitetään yrityspalveluorganisaatioita, jotta ne voivat paremmin tukea kasvuyritysten osaamisen kehittämistä ja edistää yritysverkostojen syntymistä. Innovaatio- ja osaamisrakenteiden avulla alueelle syntyy kasautuvaa osaamista. Toimijoiden yhteisissä prosesseissa luodaan uusia kehittämiskonsepteja ja toimintamalleja.

Toimintalinjan tavoitteita ovat:

- Dynaamisten, kansainvälisesti kilpailukykyisten ja vetovoimaisten innovaatio-ympäristöjen ja -verkostojen kehittäminen
- Kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimaisten ja vahvojen osaamiskeskittymien luominen tutkimuksen ja teknologiakehityksen avainaloille
- Liiketoimintaverkostojen vahvistaminen ja veturiyritysten hankintaverkostojen laajentaminen
- Kansainvälisesti toimivien koti- tai ulkomaisten veturi/ankkuriyritysten ja muiden merkittävien toimijoiden sijoittuminen alueelle
- Tutkimus- ja oppilaitosten t&tk -toiminnan ja yhteistyön lisääminen
- Yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistaminen

Rahoitusta suunnataan aktivointitoimenpitein maakuntaohjelmassa määritellyille maakunnan avaintuotannonaloille sekä osaamis pohjaisille kasvualoille: materiaaliteknologia, ympäristöteknologia, kuitu- ja prosessiteknologia, logistiikka- ja turvallisuusteknologia, bioenergia, elintarviketurvallisuus, digitaalinen arkistointi ja viestintä sekä hyvinvointiin, matkailuun, kulttuuriin ja opettajakoulutukseen liittyvät t&tk-elementit.

Toimintalinjakohtaiset kriteerit:

Hanke

- vaikuttaa alueen kilpailukykyyn ja työllisyyteen
- parantaa alueen innovaatioympäristöjä ja -kapasiteettia
- synnyttää ja hyödyntää teknologisia ja sosiaalisia innovaatioita
- edistää uuden osaamiseen liittyvän liiketoiminnan syntymistä
- lisää verkostoitumista ja yhteistyötä
- on yhteydessä alueen määrittelemiін strategiaan painotuksiin
- toteuttaa ohjelman horisontaalisia teemoja

ELY (TEM)

Yritystukilainsäädäntö

- yritysten toimintaympäristön parantaminen
 - o yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus hankkeisiin, jotka edistävät uuden yritystoiminnan tai liiketoiminnan käynnistymistä, yritysten välistä sekä yritysten ja oppi- ja tutkimuslaitosten sekä yritysten ja muiden julkisten yhteisöjen verkostoitumista, innovaatiotoimintaa, teknologian siirtoa tai tieto- ja viestintäteknologian käyttöä pk-yrityksissä. Rahoituksen kohteina voivat olla mm. yrityksille tarpeellisten tuotekehityspalvelujen, seudullisten ja muiden neuvottelupalvelujen, hautomopalvelujen sekä mittaus- ja testauspalvelujen kehittämishankkeet, eri-

laiset verkostoitumishankkeet, yritystoiminnan edistämistä tukevat selvitykset, liikeideoiden kaupallistamiseen ja tuotteistamiseen tähtäävät hankkeet sekä pk-yritysten sähköisen liiketoiminnan valmiuksiin ja hyödyntämiseen tähtäävät hankkeet.

TEM:n hallinnonalalla Etelä-Savon ELYn E-vastuualueen työllisyys- ja yrittäjyysryhmälle kohdennetaan rahoitusta tässä kohdassa noin 0,8 miljoonaa euroa.

- yritysten toimitilaratkaisut
 - o yritysten kehittämisavustus sellaisiin hankkeisiin, joissa kunta tai kunnan kokonaan tai osittain omistama kiinteistöyhtiö rakentaa toimitiloja pienille tai keskisuurille yrityksille elinkeinotoiminnan monipuolistamisen kannalta välttämättömiin tarpeisiin.

TEM:n hallinnonalalla Etelä-Savon ELYn E-vastuualueen työllisyys ja yrittäjyys -yksikölle kohdennetaan rahoitusta tässä kohdassa noin 1,1 miljoonaa euroa.

Yritysten toimitilaratkaisuhankkeita voidaan toteuttaa vastuuviranomaisen päätöksellä.

ELY (Tekes)

- soveltavan tutkimuksen hankkeet
 - o Yritysten tarpeista lähtevien kansainväliseen kilpailukykyyn tähtäävien tuotekehitys- ja innovaatiohankkeiden rahoitus oppi- ja tutkimuslaitoksille tai julkisille yhteisöille
 - o Yritysten toiminta- ja innovaatioympäristön, osaamisen ja valmiuksien kehittäminen kansalliselle ja kansainväliselle tasolle ja sitä tukevan palvelutoiminnan ja tarvittavien laitehankintojen rahoittaminen

TEM:n hallinnonalalla Etelä-Savon ELYn E-vastuualueen innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta -ryhmälle kohdennetaan rahoitusta tässä kohdassa noin 1,9 miljoonaa euroa.

- strategiset hankkeet
 - o Maakunnan strategioiden mukaisten panostusalueiden ja klustereiden kehittämisen ja verkottamisen toteuttamiseen liittyvät hankkeet

TEM:n hallinnonalalla Etelä-Savon ELYn E-vastuualueen innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta -yksikölle kohdennetaan rahoitusta tässä kohdassa noin 1,2 miljoonaa euroa.

Etelä-Savon maakuntaliitto (TEM/OPM)

Toimintaympäristöä, verkostoitumista sekä innovaatio- ja osaamisrakenteita tuetaan

- uusiutuvan energian käyttöä lisätään (TEM)
 - o selvittämällä tuotantologistiikan kehittämismahdollisuuksia
 - o edistämällä raaka-aineen saantiin ja markkinoille pääsyyn liittyviä selvityshankkeita
 - o edistämällä konsultoinnin ja neuvonnan avulla uusiutuviin energialähteisiin perustuvan energian käyttöönottoa
- kehittämällä osaamisrakenteita (TEM/OPM)
 - o osaamisen rakenteiden strategiset kohteet
 - o kehitetään koulutuksen alueellista saavutettavuutta edistämällä tietoyhteiskunta- ja viestintäpalvelujen käyttöönottoa

- o tuetaan alueen korkeakoulujen toiminnallista yhteistyötä ja verkottumista tutkimuslaitosten, toisen asteen ja alueen yritysten kanssa.
 - o edistetään tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen laboratorioiden ja tutkimustilojen kilpailukykyä ja niiden yhteiskäyttöä alueen yritysten toiminnan tehostamiseksi ja kehittämiseksi
- kehittämällä hyvinvointi- ja kulttuurirakenteita (TEM/OPM)
 - o selvitykset hyvinvointipalvelujen kehittämistarpeista palvelurakenteen vahvistamiseksi
 - o tuetaan hankkeita, joissa edistetään yrityshakuista kulttuuria ja ammattimaista luovaa taloutta sekä tuetaan kulttuurin kansainvälisten yhteistoimintamuotojen syntymistä.
- edistämällä innovaatiotoimijoiden yhteistyötä, yhteistyömalleja ja kansainvälistymistä
 - vahvistamalla julkisen sektorin ja yritysten välistä yhteistyötä kansainvälistymisessä ja markkinoinnissa sekä luomalla edellytyksiä kansainvälisten yritysten toimintojen sijoittumiselle.
 - luomalla ja vahvistamalla innovaatioympäristöjä ja osaamiskeskittymiä, joissa innovaatiot kehittyvät ideasta kaupallisiin tuotteisiin ja palveluihin, sekä edistämällä jo luotujen ympäristöjen käyttöä sekä vahvistamalla liiketoimintaosaamisen rakenteita

TL2:N RAHOITUSTAUUKKO : M€ (EAKR)

	EAKR	Valtio	kunta	Yhteensä
ELY	2,866	2,170	0,696	5,732
Maakuntaliitto	2,250	1,740	0,510	4,500
Yhteensä	5,116	3,910	1,206	10,232

EAKR: TOIMINTALINJA 3

Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen

Itä-Suomen toimenpideohjelmassa alueiden saavutettavuutta voidaan tukea liikenneväyliin ja logistisiin järjestelmiin liittyvillä toimenpiteillä, jos maakunnat näkevät ne erityisen tärkeiksi alueellisen kehityksen kannalta. Lisäksi hankkeilla tulee olla selkeä yhteys alueen elinkeinotoiminnan kehittämiseen. Pääsääntöisesti investoinnit liikenneväyliin hoidetaan kansallisesti.

Tietoyhteiskunnan kehittyminen luo mahdollisuuksia uudistaa palvelurakennetta ja luoda uudentyypistä tuotannollista toimintaa etäisyyksistä riippumatta. Tietoyhteiskunnan kehittäminen liittyy lähivuosina tiiviisti Euroopan unionin i2010-strategian toteutukseen. Sen painopisteenä on sellaisten palveluiden, sovellutusten ja sisältöjen kehittäminen, jotka luovat uusia markkinoita, alentavat kustannuksia ja parantavat tuottavuutta koko taloudessa. Keskeisenä periaatteena on julkisen ja yksityisen sektorin läheinen yhteistyö ja kumppanuus.

Tavoitteena on luoda Itä-Suomesta vetovoimainen alue, jossa taloudellinen toiminta ja luonnon- ja kulttuuriympäristön hoito sovitetaan yhteen. Ympäristön hoitoon liittyviä hankkeita voidaan tukea silloin, kun sillä saadaan erityistä lisäarvoa mm. uusien yritysten houkuttelemiseksi Itä-Suomeen tai olemassa olevien yritysten kasvulle, ja asukkaiden pysymiseen Itä-Suomessa ja uusien asukkaiden saamiseen alueelle.

Uusiutuvien energialähteiden käyttöä lisätään ensisijaisesti omien energialähteiden varassa. Ohjelmalla luodaan edellytyksiä puuenergiaa käyttävälle energian tuotannolle. Tuotannon ja käytön lisääminen edellyttää panostusta energiatuotannon kannalta keskeisiin logistisiin järjestelmiin. Ohjelmasta rahoitetaan erityisesti yhteistyö-, verkosto- ja public-private- hankkeita sekä kunnallisiin järjestelmiin ja palveluihin liittyviä selvityshankkeita.

Palvelujärjestelmiä kehitetään mm. tietoyhteiskunnan keinoin luomalla uusia palvelusisältöjä ja palvelujen järjestämis-, tuottamis- ja jakelutapoja sekä edistämällä niiden käyttöön ottamista. Kehittämisessä otetaan huomioon koko palveluketjun logistiikka. Hankkeiden tulee vastata Itä-Suomelle tyypillisten saavutettavuusongelmien tai väestön ikääntymisen haasteisiin. Ne voivat toimia pilotteina ja niiden avulla voidaan ottaa käyttöön uusia menetelmiä Itä-Suomessa.

Toimintalinjan tavoitteita ovat:

- Itä-Suomen saavutettavuuden ja sisäisten yhteyksien parantaminen,
- Liikenneyhteyksien ja logististen järjestelmien toimivuuden parantaminen,
- Tietoyhteiskunta- ja viestintäpalvelujen esteetön ja tasa-arvoinen saatavuus,
- Itä-Suomen palvelurakenteen kehittäminen huomioiden harva asutus, pitkät etäisyydet ja väestön ikääntymisen aiheuttamat erityisvaatimukset,
- Hyvä ympäristö

Ohjelmasta rahoitettavilla hankkeilla on oltava kytkentä elinkeinotoimintaan.

Toimintalinjakohtaiset kriteerit:

Hanke

- parantaa alueen saavutettavuutta ja logististen järjestelmien toimivuutta
- parantaa alueen vetovoimaisuutta yritysten, työntekijöiden ja matkailijoiden näkökulmasta
- parantaa elinympäristön laatua

- parantaa palvelujen sisältöä, laatua, tehokkuutta, saatavuutta sekä yhteistyötä kuntien ja muiden palveluntuottajien kesken
- vahvistaa muutoin yritystoiminnan toimintaympäristöä

Saavutettavuutta parannetaan

Etelä-Savon maakuntaliitto (TEM)

- kehittämällä tietoliikenteen ja tietoyhteiskunnan palveluja, sovelluksia ja sisältöjä
- kehittämällä sähköisen viestinnän infrastruktuuria, ml. laajakaistaverkot

ELY (TEM)

Työvoimapolitiittinen lainsäädäntö

- kehittämällä logistista tehokkuutta, saavutettavuutta ja liikenneturvallisuutta parantavia, elinkeinoelämää palvelevia yhteyksiä TEN-verkkoihin

Ratahallintokeskus (LVM)

- käytetään maakunnan keskeisten strategisten liikennehankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen: Savonradan nopeuden nosto välillä Mikkeli – Pieksämäki

EU+valtio	2009	2010	2011	Yhteensä
Meuroa	0,5	2,5	1,6	4,6

Alueiden vetovoimaisuutta parannetaan

Etelä-Savon maakuntaliitto (TEM)

- kehittämällä ja luomalla edellytyksiä monipuolisille, elinkeinoja tukeville palveluille sekä luonto- ja kulttuurimatkailulle huomioiden Etelä-Savon matkailun kehittämissuhteen painotukset: kehittämishankkeet

ELY (TEM)

Työvoimapolitiittinen lainsäädäntö

- kehittämällä luonto- ja kulttuurikohteita sekä palveluvarustusta huomioiden Etelä-Savon matkailun kehittämissuhteen painotukset: infrahankkeet

ELY (YM)

- Kunnostetaan ja kehitetään luonnon- ja kulttuuriperinnön kannalta arvokkaita rakennuksia ja ympäristöjä sekä kulttuurikohteita ja niihin liittyviä palveluja, mikäli ne liittyvät suoraan elinkeinotoimintoihin, esim. matkailuun.
- Tehdään selvityksiä ja suunnitelmia, joilla kehitetään menetelmiä ja uusia teknologioita ympäristön tilan parantamiseksi sekä riskien hallintaan.
- Tehdään selvityksiä ja suunnitelmia, jotka parantavat ympäristön laatua sekä alueen vetovoimaisuutta yritysten, työntekijöiden ja matkailijoiden näkökulmasta
- Tuetaan toimia, joilla edistetään vesistöjen kunnostusta ja vesihuoltoa, mikäli ne parantavat välittömästi yritystoiminnan toimintaedellytyksiä.
- Luodaan edellytyksiä matkailun kehitykselle, erityisesti luonto- ja kulttuurimatkailulle.

Kokeiluosion toteutus palvelujärjestelmien kehittämiseksi vuosina 2008-2010

Etelä-Savon maakuntaliitto (TEM)

Palvelujärjestelmiä koskeva kokeiluosio toteutetaan vuosina 2008–2010. Itä-Suomen maakunnat varaavat vuosien 2008–2010 maakunnan yhteistyöasiakirjoissa yhteensä 5 M€ EAKR:n, valtion ja kuntien rahoitusta. Hankkeiden tuen määrä on pääsääntöisesti 70 %.

Kahden hakukierroksen jälkeen uutta erillistä hakukierrosta kokeiluosiosta ei enää järjestetä, vaan vuoden 2009 Itä-Suomen laajuinen hankehaku oli uusien hankkeiden osalta viimeinen. Sitomatta jäänyt rahoitus voidaan jatkossa käyttää myös maakunnallisiin hankkeisiin, joita arvioidaan kokeiluosion kriteereillä ja osana sitä.

Kokeiluosion tavoitteena on hyvinvointipalveluiden osalta

- edistää Itä-Suomen erityishaasteisiin (harva ja kauttaaltaan asuttu, pitkät etäisyydet, väestön ikääntyminen) vastaavia palvelujen kehittämiskokeiluja, jotka liittyvät hyvinvointipalvelujen sisältöön, laatuun, tehokkuuteen sekä saatavuuteen
- kehittää asiakaslähtöisiä ja helpokäyttöisiä palveluja
- edistää itsenäistä suoriutumista
- edistää yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin kumppanuutta ja uusia yhteistyömuotoja palvelutuotannossa

Kokeiluosion erityiset hankevalintakriteerit:

- hankkeen tulosten tulee olla laajennettavia ja monistettavia
- hankkeessa on uusi ja innovatiivinen toimintatapa
- hankkeen yhteistyöverkoston laatu ja osaaminen
- hankkeessa on asiakaskeineinen toimintamalli
- hanke hyödyntää uusimpia hyvinvointitekologioita
- hanke lisää palvelujen kustannustehokkuutta
- hanke lisää erityisesti kuntien välistä yhteistoimintaa palvelutuotannossa ja luo uusia yhteistyömuotoja yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin välillä
- hanke kehittää palvelutuotannon johtamismenetelmiä
- hanke turvaa ja edistää palvelutyövoiman saantia
- hanke täydentää sosiaali- ja terveydenhuollon muita kehittämissjärjestelmiä ja -rahoitusta

TL 3:N RAHOITUSTAUUKKO: M€ (EAKR)

	EAKR	Valtio	kunta	Yhteensä
Maakuntaliitto	0,740	0,360	0,380	1,480
ELY	0,575	0,113	0,462	1,150
Ratahallintokeskus	1,455	1,045	0	2,500
Yhteensä	2,770	1,518	0,842	5,130

**Euroopan sosiaalirahaston (ESR)
Manner-Suomen toimenpideohjelman
Itä-Suomen suuralueosio**

Hankevalintoja ohjaavat valintakriteerit

Seurantakomitea on hyväksynyt 24. - 25.5.2007 pidetyssä kokouksessa alla mainitut valintaperusteet käytettäväksi projektien hyväksymisessä rahoitettaviksi Manner-Suomen ESR-ohjelmasta 2007-2013.

Välttämättömät ehdot valinnalle:

- Projekti sopii ESR - ohjelmaan ja johonkin haussa olevaan ohjelman toimintalinjaan
- Projektin toteuttajaorganisaatio on tukikelpoinen ohjelmasta myönnettävään tukeen
- Projekti edistää vahvasti ainakin yhtä seuraavista ESR-ohjelman horisontaalisista painotuksista:
 - sukupuolten välinen tasa-arvo sekä miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet työelämässä
 - kansainvälisen, kansallisen, alueellisen ja/tai paikallisen tason kumppanuus sekä työmarkkinaosapuolen ja kansalaisjärjestöjen osallistuminen eri tasoilla
 - teknologiset ja sosiaaliset innovaatiot (sosiaalisia innovaatiot voivat liittyä esim. teknologiaan, kaupallistamiseen, organisaatioiden toimintaa tai sosiaalisiin käytäntöihin)
 - kestävä kehitys jonkin/joidenkin seuraavan ulottuvuuden osalta: sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen ja ekologinen kestävä kehityksen ulottuvuus.

Yleiset arviointiperusteet:

- **Projektin toimenpiteet kohdistuvat aloittaviin henkilöihin**
 - Projektisuunnitelma on toteuttamiskelpoinen ja perustuu ennalta selvitettyyn tarpeeseen
 - Projektin toteuttajalla on riittävät taloudelliset edellytykset ja projektille esitetyt resurssit ovat realistiset projektisuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi
 - Projektin toteuttajalla on esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi riittävä osaaminen ja kokemus
 - Projektin toteuttajalla on toteutuksen kannalta oleelliset verkostot ja järjestetty yhteistyö oleellisiin sidosryhmiin
 - Projektissa on tarkoitus saavuttaa välittömiä tai välillisiä pitkäkestoisia, työllisyyttä edistäviä tai ylläpitäviä tuloksia ja vaikutuksia
- **Projektin toimenpiteet ovat menetelmien kehittämistä**
 - Projektisuunnitelma on toteuttamiskelpoinen ja perustuu ennalta selvitettyyn tarpeeseen
 - Projektin toteuttajalla on riittävät taloudelliset edellytykset ja projektille esitetyt resurssit ovat realistiset projektisuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi
 - Projektin toteuttajalla on esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi riittävä osaaminen ja kokemus
 - Projektin toteuttajalla on toteutuksen kannalta oleelliset verkostot ja järjestetty yhteistyö oleellisiin sidosryhmiin
 - Projektissa on tarkoitus saavuttaa työllisyyttä edistäviä tai ylläpitäviä tuloksia ja vaikutuksia

Erityiset arviointiperusteet:

- Hanke tukee maakunnan yhteistyöasiakirjassa mainittuja teemoja
- Hanke tukee valtakunnallisia kehittämisteemoja
- Hanke tukee rahoittajan painotuksia

Manner-Suomen ESR -ohjelman seurantakomitean päätöksen mukaan ESR- toiminnassa on mahdollista rahoittaa EAKR -tyyppistä toimintaa yleisasetuksen (1083/2006/EY) ja ESR-asetuksen (1081/2006/EY) mukaisesti silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ohjelman toteutuksen joustavoittamiseksi ja tuloksellisen toteutuksen varmistamiseksi.

ESR: TOIMINTALINJA 1

Työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen

Toimintalinjan rahoitusta suunnataan hankkeisiin, joilla lisätään työorganisaatioiden joustavuutta ja muutosvalmiutta, tuetaan monimuotoistuvien työyhteisöjen kehittämistä sekä turvataan työhyvinvointia. Toimintalinjalta rahoitetaan hankkeita, joilla vahvistetaan pk-yritysten johdon ja henkilöstön osaamista sekä tuottavuuden ja innovatiivisuuden kehittämistä yrityksissä laadullisesti kestäväällä tavalla. Erityistä huomiota kiinnitetään maakunnan merkittävästi työllistävien toimialojen kehittämistoiminnalle.

ELY/TEM

Toimintalinjassa painotetaan hankkeita, joilla:

- Vastataan työyhteisöjen nykyisiin ja tulevaisuuden kehittämistarpeisiin osaamisen, johtamisen ja työhyvinvoinnin osalta. Erityinen haaste on rakentaa työyhteisöjen kehittämispalveluista ja koulutuspalveluista kokonaisuus, joihin myös kaikkein pienimpien työyhteisöjen on mahdollista osallistua.
- Tuetaan merkittävästi työllistävien toimialojen kehittämishankkeita
- Tuetaan pk-yritysten liiketoimintaosaamista ja kansainvälistymistä
- toteutetaan yritysten ekotehokkuuteen tähtäviä toimenpiteitä ja neuvontaa

ELY/OPM

Toimintalinjassa painotetaan seuraavanlaisia hankkeita:

- Edistetään työpaikalla tapahtuvan oppimisen kehittämistä sekä joustavia, työelämälähtöisiä koulutusratkaisuja palvelevan tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoa (esimerkiksi työpaikkojen aloitteesta erityispätevyyksien koulutusta ja korkeakoulujen oppisopimuskoulutusta).
- Edistetään liiketoiminta- ja logistiikan osaamisen kehittämistä tukemalla erityisesti kansainvälistymisen ja verkostotyöskentelyn osaamista.
- Tuetaan koulutuksen ja yritysten välistä yhteistyötä yrittäjyysopintojen ja myönteisen yrittäjyysasenteen luomiseksi.
- Tuetaan luovan talouden potentiaalain hyödyntämistä yrittäjyudessa ja liiketoiminnassa.
- Tuetaan monikulttuuristen opiskelu- ja toimintaympäristöjen kehittämistä.
- Kehitetään toimintatapoja yhteistyössä koulutusjärjestelmän edustajien, työelämän ja kolmannen sektorin kanssa työssä jaksamisen edistämiseksi.

ELY/STM

Toimintalinjassa painotetaan seuraavanlaisia hankkeita:

- Edistetään sukupuoleen tai vammaan liittyvää tasa-arvoistamista työorganisaatioissa.
- Tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon naisyrittäjyyttä.
- Edistetään työn ja perhe-elämän yhteensovittamista.

TL 1:N RAHOITUSTAUUKKO: M€ (ESR)

	ESR	Valtio	kunta	reservi	Yhteensä
ELY/TEM	1,479	1,084	0,396	0,150	3,109
ELY/OPM/	0,458	0,352	0,110	0,039	0,959
ELY/STM	0,048	0,041	0,022	0,085	0,196
yhteensä	1,985	1,477	0,528	0,274	4,264

ESR: TOIMINTALINJA 2

Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni työkäinen sidottaisiin yhteiskuntaan työmarkkinoille osallistumisen kautta. Tavoitteeseen pääsemiseksi kehitetään toimintatapoja, jotka ehkäisevät syrjäytymistä sekä edistävät vaikeassa asemassa olevien työttömien, esim. nuorten, vajaakuntoisten ja maahanmuuttajien sekä työmarkkinoiden ulkopuolella olevien henkilöiden työllistymistä, kouluttautumista ja työmarkkinoilla pysymistä. Toimintalinjan toimenpiteissä huomioidaan myös koulutettujen nuorten erityistuen tarve ensimmäiseen työpaikkaan sijoittumisessa esim. harjoittelujen ja lopputöiden tekemisen organisoinnissa.

ELY/TEM

Toimintalinjassa painotetaan hankkeita, joilla:

- Tuetaan nuorten sijoittumista koulutukseen ja koulutuksen jälkeiseen ensimmäiseen työpaikkaan
- Tuetaan nuorten työharjoittelujen organisointia ja sitä kautta sijoittumista alueen yrityksiin ja työorganisaatioihin
- Tuetaan irtisanottujen ja lomautettujen nopeaa integroimista takaisin työelämään
- Tuetaan toimenpiteitä, joilla kuntouttavien, kouluttavien ja valmentavien toimien avulla myös vajaakuntoisten ja työmarkkinoilla vaikeassa asemassa olevien osittainkin työpanos saadaan työmarkkinoiden käyttöön

ELY/OPM

Toimintalinjassa painotetaan seuraavanlaisia kokonaisuuksia:

- Kehitetään nuorten ja aikuisten tieto- ja neuvontapalveluja sekä nuorten osallisuutta ja vaikuttamista tukevia menetelmiä ja edistetään erityisryhmien huomioon ottamista sekä opiskelun ja työllistymisen parantumista.
- Monipuolistetaan nuorten työpajatoimintaa, kehitetään sitä moniammatillisessa palveluverkostossa ja parannetaan pajatoiminnan alueellista kattavuutta.
- Edistetään alueellisesti tasa-arvoisia koulutuksen mahdollisuuksia ja saavutettavuutta.
- Edistetään joustavuutta eri koulutusohjelmien sisällä ja välillä. Koulutuksen laatua kehitetään nuorten osaamistakuun avulla ja luodaan jatkuvan oppimisen malli.

ELY/STM

Toimintalinjassa painotetaan seuraavanlaisia hankkeita:

- Tuetaan vaikeasti työllistyvien ja syrjäytymisvaarassa olevien erityisryhmien (esim. vajaakuntoiset, mielenterveys- ja päihdekuntoutajat, maahanmuuttajat) työmarkkinavalmiuksien ja työkyvyn ylläpitoa.

TL 2:N RAHOITUSTAULUKKO: M€ (ESR)

	ESR	Valtio	kunta	reservi	Yhteensä
ELY/OPM	0,444	0,293	0,112	0,344	1,193
ELY/STM	0,101	0,073	0,022		0,196
ELY/TEM	1,877	1,501	0,468		3,846
yhteensä	2,422	1,867	0,602	0,344	5,235

ESR: TOIMINTALINJA 3

Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja palvelujärjestelmien kehittäminen

Osaamis- ja työvoimatarpeiden kohtaanto-ongelmaan on vastattava kehittämällä ja tukemalla uudenlaisia, työelämän osaamistarpeita vastaavia ja työvoimaan kuuluvan ammatillisen kehittymisen takaavia, työpaikalla tapahtuvan oppimisen malleja sekä kehittämällä järjestelmiä, jotka pystyvät tunnistamaan ja tunnustamaan jo opittua tietoa ja taitoa. Osaamisen ja palveluiden kehittämisen haasteena ovat erityisesti työmarkkinoiden ja aikuisväestön tarpeisiin vastaavien työelämälähteiden ja työelämälähtöisten koulutus- ja ohjausmallien kehittäminen. Pysyvän muutoksen aikaansaamiseksi tarvitaan koulutus- ja työvoimapalvelujärjestelmän kehittämistä joustavampaan ja työelämälähtöisempään suuntaan. Ennakointitiedon ja työelämäyhteistyön pohjalta on varmistettava koulutuksen vastaavuus työmarkkinoiden muutoksiin, koulutustarjonnan oikea suuntaaminen ja sen riittävyyden varmistaminen ja osaamisjärjestelmien kehittäminen tukemaan työmarkkinoiden muutostilanteita ja tulevaisuuden tarpeita.

Haasteena ovat myös alueellisen innovaatiojärjestelmän, koulutuksen laadun ja joustavien opintoketjujen kehittäminen. Yritysten menestymisen kannalta keskeisin tulevaisuuden haaste on niiden sopeutumiskyky markkinoiden muutoksiin ja osaavan työvoiman saatavuus. Oppilaitosten ja elinkeinoelämän verkostoitumista on tuettava ja edistettävä sitä tukevia toimenpiteitä. Tuetaan yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten, tutkimus- ja teknologiakeskusten, osaamiskeskusten sekä yritysten verkostoimaisten toimintamallien luomista sekä uusien osaamiskumppanuuksien kehittämistä.

Rahoitusta suunnataan seuraavien maakunnan avaintuotanto- ja kasvualojen osaamisen kehittämiseen: materiaaliteknologia, ympäristöteknologia, kuitu- ja prosessiteknologia, rautatieteknologia ja -logistiikka, bioenergia, elintarviketurvallisuus, digitaalinen arkistointi ja viestintä sekä hyvinvointiin, matkailuun, kulttuuriin ja opettajakoulutukseen liittyvät t&tk-elementtien kehittämiseen.

ELY/TEM

Toimintalinjassa painotetaan hankkeita, joilla:

- kehitetään työmarkkinoiden, työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointia
- kehitetään työllistämisen ja koulutuksen yhdistämistä
- kehitetään työvoiman ohjausjärjestelmää, esim. oppimisvaikeuksien tunnistamista sekä tietopalvelujen, ammatinvalinnan- ja oppilaanohjauksen yhteistyötä

ELY/OPM

Toimintalinjassa painotetaan seuraavanlaisia hankkeita:

- Tuetaan T&K-toiminnan ja logistiikan järjestelmien kehittämistä.
- Tuetaan pysyvän yhteistyön rakentamista korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, oppilaitosten, elinkeinoelämän, välittäjäorganisaatioiden sekä julkisen sektorin välillä alueellisen innovaatiopotentialin vahvistamiseksi.
- Tuetaan korkeakoulujen rakenteellista yhteistyötä sekä varmistetaan korkea laatu ja houkutteleva ammatillinen koulutus edistämällä opetushenkilöstön koulutusta, opetuksen laadun kehittämistä ja ammatillisen osaamisen tunnistamista.
- Edistetään aikuiskoulutuksen uusien yhteistyömuotojen kehittämistä ohjaukseen, neuvontaan ja opiskelijoiden rekrytointiin. Tuetaan alueellisia verkostoja aikuisopetuksen henkilökohtaistamiseksi.

- Edistetään toisen asteen koulutuksen yhteistyötä ja ammatillisen toisen asteen ja lukiokoulutuksen yhteistyötä sekä kehitetään alakohtaista eri kouluasteiden välistä toimintaa.
- Kehitetään kirjastoja alueellisina oppimisympäristöinä osana koulutusta ja tutkimusta sekä kohotetaan opetusalan, kirjasto- ja nuorisotyöntekijöiden osaamistasoa.

TL 3:N RAHOITUSTAUUKKO: M€ (ESR)

	ESR	Valtio	kunta	reservi	Yhteensä
ELY/TEM	0,511	0,231			0,742
ELY/OPM	1,312	0,995	0,294	0,046	2,647
yhteensä	1,823	1,226	0,294	0,046	3,389

ESR: TOIMINTALINJA 4

Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa

Toimintalinjan 4 sisältö jakautuu kahteen osaan: työperusteisen maahanmuuton edistämiseen ja hyvien käytäntöjen etsimiseen ja levittämiseen EU:n sisällä.

Jäsenvaltioiden ja alueiden välisen yhteistyön kautta pyritään saamaan lisäarvoa suomalaiseseen työvoima-, elinkeino-, kulttuuri- ja koulutuspolitiikkaan. Kansainvälinen yhteistyö tuo eurooppalaisen ulottuvuuden Lissabonin strategian tavoitteisiin pyrittäessä, se edistää inhimillisten voimavarojen kehittämistä yhteisen oppimisprosessin kautta, se tuo uusia näkökulmia, uusia ideoita ja uusia ratkaisuvaihtoehtoja suomalaiseen politiikkaan ja luo pohjaa myös useamman jäsenmaan yhteisille ratkaisuille ja motivoi osanottajia (työttömiä, työssä olevia ja pk-yrityksiä), se synnyttää virallisia ja epävirallisia verkostoja eri tasoille ja auttaa asiantuntijoita kehittämään työkäytäntöjään ja taitojaan. Jäsenvaltioiden ja alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan eri tasoilla: projektitasolla, alueellisten ja kansallisten verkostojen tasolla, alueiden välisenä yhteistyönä ja hallintoviranomaisten välisenä yhteistyönä, ja siihen voivat osallistua monenlaiset toimijat, myös esim. kohderyhmien ja sidosryhmien edustajat, mikä on omiaan edesauttamaan kansainvälistymistä myös ruohonjuuritasolla.

ELY/TEM

Toimintalinjassa painotetaan hankkeita, joilla:

- tiivistetään yhteistyötä työperusteisen maahanmuuttoon liittyen EU-maitten kanssa (käytetään edellisten vuosien myöntövaltuuksia)

ELY/OPM

Toimintalinjassa painotetaan hankkeita:

- Edistetään kulttuuriyrittäjyyttä ja luovan talouden toimintaa tukevien hyvien käytäntöjen etsimistä ja yhteistyön vahvistamista.
- Tuetaan koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistämiseen tähtäävien toimintamallien etsimistä ja levittämistä.
- Vahvistetaan oppilaitosyhteisöjen ja opettajien valmiuksia vastata maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja opiskelijoiden tarpeisiin.

TL 4:N RAHOITUSTAUUKKO: M€ (ESR)

	ESR	Valtio	kunta	Yhteensä
ELY/OPM	0,063	0,055	0,041	0,159
yhteensä	0,063	0,055	0,041	0,159

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA

VUOSI: 2010

OHJELMA: Itä-Suomi

 MAAKUNTA: Etelä-Savo
 ELY: Etelä-Savon ELY

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY				Maa-kunta			Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
	TEM	LVM	YM	MMM	TEM	OPM	STM		
HALLINNONALA									
TOIMINTALINJA									
TL 1	13,126	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	13,126
EAKR	6,555								6,555
VALTIO	6,571								6,571
Kuntarahoitus	0,000								0,000
Muu julkinen									0,000
TL 2	5,732	0,000	0,000	0,000	3,060	1,440	0,000	0,000	10,232
EAKR	2,866				1,530	0,720			5,116
VALTIO	2,170				1,200	0,540			3,910
Kuntarahoitus	0,696				0,330	0,180			1,206
Muu julkinen									0,000
TL 3	0,460	2,500	0,690	0,000	1,480	0,000	0,000	0,000	5,130
EAKR	0,230	1,455	0,345		0,740				2,770
VALTIO	0,013	1,045	0,100		0,360				1,518
Kuntarahoitus	0,217	0,000	0,245		0,380				0,842
Muu julkinen									0,000
YHTEENSÄ	19,318	2,500	0,690	0,000	4,540	1,440	0,000	0,000	28,488
EAKR	9,651	1,455	0,345	0,000	2,270	0,720	0,000	0,000	14,441
VALTIO	8,754	1,045	0,100	0,000	1,560	0,540	0,000	0,000	11,999
Kuntarahoitus	0,913	0,000	0,245	0,000	0,710	0,180	0,000	0,000	2,048
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA

VUOSI: 2010

OHJELMA: Itä-Suomi

 MAAKUNTA: Etelä-Savo
 ELY: Etelä-Savon ELY

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

TYÖ- JA ELINKEINO-MINISTERIÖ	Yritystukilain-säädäntö- *	Työvoima-poliittinen lainsäädäntö	YHTEENSÄ
TOIMINTALINJA			
TL 1	13,126	0,000	13,126
EAKR	6,555		6,555
VALTIO	6,571		6,571
Kuntarahoitus	0,000		0,000
Muu julkinen			0,000
TL 2	5,732	0,000	5,732
EAKR	2,866		2,866
VALTIO	2,170		2,170
Kuntarahoitus	0,696		0,696
Muu julkinen			0,000
TL 3	0,000	0,460	0,460
EAKR		0,230	0,230
VALTIO		0,013	0,013
Kuntarahoitus		0,217	0,217
Muu julkinen			0,000
YHTEENSÄ	18,858	0,460	19,318
EAKR	9,421	0,230	9,651
VALTIO	8,741	0,013	8,754
Kuntarahoitus	0,696	0,217	0,913
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000

* Sisältää yritystuet, energiatuet, Tekesin ja Finnvera Oyj:n hankkeet.

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
 VUODEN 2010 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JAKOA VARTEN

VUOSI: **2010**
 OHJELMA: **Itä-Suomen suuralue ilman Kainuuta**
 ELY: **Etelä-Savon ELY**
 MAAKUNTA: **Etelä-Savo** Miljoonaa euroa
 RAHASTO: **ESR**

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Maakunta	Ohjelmar	
	TEM	OPM	STM	TEM	eservi	Yhteensä
HALLINNONALA						
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ						
TL 1 YHT / 35 %	2,959	0,920	0,111	0,000	0,274	4,264
ESR	1,479	0,458	0,048		0,179	2,164
VALTIO	1,084	0,352	0,041		0,095	1,572
Kuntarahoitus	0,396	0,110	0,022			0,528
Muu julkinen						0,000
TL 2 YHT / 30 %	3,846	0,849	0,196	0,000	0,344	5,235
ESR	1,877	0,444	0,101		0,221	2,643
VALTIO	1,501	0,293	0,073		0,123	1,990
Kuntarahoitus	0,468	0,112	0,022			0,602
Muu julkinen						0,000
TL 3 YHT / 30 %	0,742	2,601	0,000	0,000	0,046	3,389
ESR	0,511	1,312			0,031	1,854
VALTIO	0,231	0,995			0,015	1,241
Kuntarahoitus	0,000	0,294				0,294
Muu julkinen						0,000
TL 4 YHT / 5 %	0,000	0,159	0,000	0,000	0,000	0,159
ESR		0,063				0,063
VALTIO		0,055				0,055
Kuntarahoitus		0,041				0,041
Muu julkinen						0,000
TL:t YHTEENSÄ	7,547	4,529	0,307	0,000	0,664	13,047
ESR	3,867	2,277	0,149	0,000	0,431	6,724
VALTIO	2,816	1,695	0,114	0,000	0,233	4,858
Kuntarahoitus	0,864	0,557	0,044	0,000		1,465
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000

Hallinnonalojen rahoitusosuudet vuonna 2010 Itä-Suomen ohjelmassa, perustuu valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007

	TEM	OPM	STM	Yht
ESR, miljoonaa euroa				0,000
ESR %	61,0	36,0	3,0	100,0

Ohjelmareservi jätetään hallinnonaloittain jakamatta

Taulukossa ohjelmaosion kulmaluvut merkitty punaisella. ESR:stä on poistettu tekninen tuki 4%, joka on 50 %

teknisestä tuesta ja vastaavan suuruinen summa on vähennetty valtion osuudesta. Molemmista on vähennetty varaus äkillisiin rakennemuutoksiin 5 %

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA

VUOSI: 2011 (alustava suunnitelma)

OHJELMA: Itä-Suomi

MAAKUNTA: Etelä-Savo
ELY: Etelä-Savon ELY

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY				Maa-kunta			Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
	HALLINNONALA	TEM	LVM	YM	MMM	TEM	OPM		
TOIMINTALINJA									
TL 1	10,373	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	10,373
EAKR	4,839								4,839
VALTIO	5,535								5,535
Kuntarahoitus	0,000								0,000
Muu julkinen									0,000
TL 2	4,510	0,000	0,000	0,000	2,390	1,184	0,000	0,000	8,084
EAKR	2,350				1,130	0,528			4,008
VALTIO	1,770				1,110	0,496			3,376
Kuntarahoitus	0,390				0,150	0,160			0,700
Muu julkinen									0,000
TL 3	0,400	1,600	0,809	0,000	1,700	0,000	0,000	0,000	4,509
EAKR	0,130	0,960	0,223		0,500				1,813
VALTIO	0,070	0,640	0,136		0,350				1,196
Kuntarahoitus	0,200	0,000	0,450		0,850				1,500
Muu julkinen									0,000
YHTEENSÄ	15,283	1,600	0,809	0,000	4,090	1,184	0,000	0,000	22,966
EAKR	7,319	0,960	0,223	0,000	1,630	0,528	0,000	0,000	10,660
VALTIO	7,375	0,640	0,136	0,000	1,460	0,496	0,000	0,000	10,107
Kuntarahoitus	0,590	0,000	0,450	0,000	1,000	0,160	0,000	0,000	2,200
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA

VUOSI: 2011 (alustava suunnitelma)

OHJELMA: Itä-Suomi

MAAKUNTA: Etelä-Savo
ELY: Etelä-Savon ELY

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

TYÖ- JA ELINKEINO-MINISTERIÖ	Yritystukilain-säädäntö- *	Työvoima-poliittinen lainsäädäntö	YHTEENSÄ
TOIMINTALINJA			
TL 1	10,373	0,000	10,373
EAKR	4,839		4,839
VALTIO	5,535		5,535
Kuntarahoitus	0,000		0,000
Muu julkinen			0,000
TL 2	4,510	0,000	4,510
EAKR	2,350		2,350
VALTIO	1,770		1,770
Kuntarahoitus	0,390		0,390
Muu julkinen			0,000
TL 3	0,000	0,400	0,400
EAKR		0,130	0,130
VALTIO		0,070	0,070
Kuntarahoitus		0,200	0,200
Muu julkinen			0,000
YHTEENSÄ	14,883	0,400	15,283
EAKR	7,189	0,130	7,319
VALTIO	7,305	0,070	7,375
Kuntarahoitus	0,390	0,200	0,590
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000

* Sisältää yritystuet, energiatuet, Tekesin ja Finnvera Oyj:n hankkeet.

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
UUODEN 2011 TALOUSARVION VALMISTELUA VARTEN

VUOSI: **2011**
 OHJELMA: **Itä-Suomen suuralue ilman Kainuuta**
 ELY: **Etelä-Savon ELY**
 MAAKUNTA: **Etelä-Savo**
 RAHASTO: **ESR**

Miljoonaa euroa

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Maakunta	Ohjelma-	
	TEM	OPM	STM	TEM	reservi	YHTEENSÄ
HALLINNONALA						
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ						
TL 1 YHT / 35 %	2,591	0,752	0,152		0,000	3,495
ESR	1,099	0,333	0,066			1,498
VALTIO	1,045	0,318	0,063			1,426
Kuntarahoitus	0,447	0,101	0,023			0,571
Muu julkinen						0,000
TL 2 YHT / 30 %	2,589	0,750	0,149		0,000	3,488
ESR	1,098	0,333	0,065			1,496
VALTIO	1,045	0,317	0,062			1,424
Kuntarahoitus	0,446	0,100	0,022			0,568
Muu julkinen						0,000
TL 3 YHT / 30 %	0,756	2,105	0,000		0,000	2,861
ESR	0,387	0,900				1,287
VALTIO	0,369	0,860				1,229
Kuntarahoitus		0,345				0,345
Muu julkinen						0,000
TL 4 YHT / 5 %	0,000	0,218	0,000		0,000	0,218
ESR		0,098				0,098
VALTIO		0,090				0,090
Kuntarahoitus		0,030				0,030
Muu julkinen						0,000
TL:t YHTEENSÄ	5,936	3,825	0,301		0,000	10,062
ESR	2,584	1,664	0,131		0,000	4,379
VALTIO	2,459	1,585	0,125		0,000	4,169
Kuntarahoitus	0,893	0,576	0,045			1,514
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000			0,000

	TEM	OPM		Yht
ESR, miljoonaa euroa				0,000
ESR %	61,0	36,0	3,0	100,0

Ohjelmareservi jätetään hallinnonaloitain jakamatta

Taulukossa ohjelmaosion kulmaluvut merkitty punaisella. ESR:stä on poistettu tekninen tuki 4% ja valtion osuudesta aiemmin mitoitettu teknisen tuen osuus. Kainuun laskennallinen osuudeksi on arvioitu ESR 3,472 ja valtion 3,339.

Kulmaluvuista ilman em. Kainuun osuutta on vähennetty 5 % äkillisten varaus.

Maakuntaohjelman toimenpiteiden vaikutukset 2010-2011 (+/-)

Maakuntaohjelman toimin- talinjat:	Ekologiset vaikutukset	Kulttuurivaikutukset	Sosiaaliset vaikutukset	Taloudelliset vaikutukset
Ihmiset - Hyvinvointi – Palvelut <ul style="list-style-type: none"> • Työvoiman saatavuuden turvaaminen • Elinympäristön houkuttelevuuden ja viihtyisyyden lisääminen väestökehityksen tasapainottamiseksi • Palvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Maakuntakaavassa esitetyillä ratkaisuilla vähennetään liikkumistarvetta + * Suunnitelmallinen maankäyttöpolitiikka parantaa ympäristön laatua ja säästää luontoresursseja + 	<ul style="list-style-type: none"> * Monikulttuurisuus vahvistuu ulkomaisen työvoiman myötä + * Hyvinvoinnin kasvu stimuloi kulttuurielämää + * Elinympäristön kehittäminen luo mahdollisuuksia paikalliskulttuurin lisäämiselle + 	<ul style="list-style-type: none"> * Elinympäristön kehittäminen lisää sosiaalista kanssakäymistä ja hyvinvointia + * Asukkaiden työhön osallistuvuus ja työelämässä pysyminen kasvavat + * Vanhempien ikäluokkien, nuorten ja vaikeasti työllistyvien ryhmien työmarkkina-asema taantumasta huolimatta paranee + * Maahanmuuttajien kotouttaminen ja työmarkkinoille sijoittuminen helpottuvat + * Maahanmuuton lisääntyminen saattaa synnyttää väestöryhmien välistä kitkaa - * Palvelujen keskittäminen ja yksityistäminen voi johtaa kansalaisten eriarvoistumiseen - 	<ul style="list-style-type: none"> * Työvoiman saatavuuden paraneminen mahdollistaa taloudellisen kasvun + * Toimivat ja laadukkaat julkiset hyvinvointipalvelut ovat maakunnan vetovoimatekijöitä + * Kaupunkikeskusten palvelujen kehittyminen vähentää maakunnasta ulosvirtaavaa ostovoimaa +
Osaaminen - Innovaatiot – Teknologia <ul style="list-style-type: none"> • Väestön osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden vahvistaminen • Innovaatioympäristöjen ja valittujen alojen kärkiosaamisen vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Ympäristöosaaminen vahvistuu + * Ekotehokkuus kasvaa + * Bionergiaosaaminen kasvaa + 	<ul style="list-style-type: none"> * Oman osaamisen ja oman kulttuurin arvostus lisääntyy + * Koulutustason nousu kasvattaa kulttuurikysyntää + * Teknologinen kehitys parantaa monimuotoisen kulttuurin saataavuutta + 	<ul style="list-style-type: none"> * Väestön koulutus-/osaamistason nousu parantaa työmarkkina-asemaa + * Koulutusta vailla olevan väestön osuus pienenee + * Osaamisintensiivinen tutkimus-/yritystoiminta synnyttää palkanmaksukykyisiä työpaikkoja + * Syntyy tiede-/tutkimusyhteisöjä ja kriittistä massaa + * Sosiaalinen pääoma lisääntyy + * Teknologian kehittyminen avaa uusia mahdollisuuksia ikääntyvän väestön hyvinvoinnille + 	<ul style="list-style-type: none"> * Väestön osaamistason nousu parantaa maakunnan kilpailukykyä + * Osaamisintensiivinen tutkimus-/yritystoiminta synnyttää palkanmaksukykyisiä työpaikkoja + * Uuden teknologian käyttöönotto vahvistaa yritysten kilpailukykyä → aluetalous vahvistuu +
Yritystoiminta - Tuotanto – Työelämä <ul style="list-style-type: none"> • Yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen ja kilpailukykyyn vahvistaminen • Yritysten kasvun tukeminen • Uuden yritystoiminnan luominen maakuntaan 	<ul style="list-style-type: none"> * Materiaali- ja ekotehokkuus kasvaa + * Bioenergian käyttö kasvaa + * Ympäristöyritystoiminta vahvistuu + * Metsien suunnitelmallinen käyttö torjuu ilmaston muutosta + * Lisääntynyt loma-asutus ja matkailu lisää liikennettä, energiankulutusta ja ympäristökuormitusta – 	<ul style="list-style-type: none"> * Kansainvälistyminen lisääntyy + * Matkailuelinkeino hyödyntää ja ylläpitää omaleimaista kulttuuria + 	<ul style="list-style-type: none"> * Nykyiset työpaikat turvataan ja työmahdollisuudet lisääntyvät + * Asukkaiden toimeentulo ja hyvinvointi vahvistuvat + * Loma-asutuksen lisääntyminen tukee palvelujen ylläpitoa/säilymistä + * Lisääntynyt matkailu ja vapaa-ajan asutus 'monikansallistuu' +/- 	<ul style="list-style-type: none"> * Yrittäjäpolvenvaihdoksilla turvataan yritystoiminnan jatkuvuus + * Uuden yritystoiminnan synty stimuloi aluetaloutta + * Ekotehokkuuden kasvu alentaa tuotantokustannuksia ja lisää kilpailukykyä+ * Loma-asutuksen lisääntyminen vahvistaa aluetaloutta + * investoinnit turvaavat talouden kasvua +
Infrastrukturi <ul style="list-style-type: none"> • Ulkoisen sijaintiedun hyödyntäminen ja saavutettavuuden turvaaminen • Sisäisen aluerakenteen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Kaavoituksen ja maapolitiikan tason nousu vähentää ympäristöhaittoja + * Suunnitelmallinen luonnon virkistyskäyttö keskittää haittavaikutuksia + * Suurista hankkeista laaditaan YVAt + * Liikenneyhteyksien paraneminen vähentää matka-aikaa ja päästöjä (+), mutta lisää liikennettä (-) * Vesi- ja ratakuljetusten lisääntyminen vähentää päästöjä + 	<ul style="list-style-type: none"> * Järjestelmällinen maapolitiikka ja kaavoitus parantavat rakennettua ympäristöä, maisemaa sekä ylläpitää kulttuuriympäristöä + * Maakunnan oman kulttuurin arvostus kasvaa + 	<ul style="list-style-type: none"> * Matka-ajat lyhenevät, liikenneturvallisuus paranee + * Tietoliikenneverkot ja -palvelut ovat kaikkien ulottuvilla + * Sähköiset palvelut kehittyvät + * Asukkaiden virkistysmahdollisuudet paranevat + * Haja-asutusalueiden palvelut vähenevät - 	<ul style="list-style-type: none"> * Järjestelmällinen maapolitiikka ja kaavoitus vahvistavat aluetaloutta + * Matka-aikojen lyheneminen säästää kustannuksia + * Olemassa olevien rakenteiden käyttö / lisähyödyntäminen tuo säästöjä +